

Utjecaj porezne reforme na drugi dohodak u Republici Hrvatskoj zadnjih 10 godina

Brtan, Ankica

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:788019>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-05**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Specijalistički diplomski stručni studij
Financijski menadžment

ANKICA BRTAN

UTJECAJ POREZNE REFORME NA DRUGI DOHODAK U
REPUBLICI HRVATSKOJ ZADNJIH 10 GODINA

SPECIJALISTIČKI ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2022. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Specijalistički diplomski stručni studij
Financijski menadžment

SPECIJALISTIČKI ZAVRŠNI RAD

UTJECAJ POREZNE REFORME NA DRUGI DOHODAK U
REPUBLICI HRVATSKOJ ZADNJIH 10 GODINA

Mentor:
univ. spec. oec. Dario Lešić

Naziv kolegija:
UPRAVLJANJE POREZIMA

Studentica:
Ankica Brtan

JMBAG studenta:
0234056705

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
ABSTRACT.....	2
1. UVOD	3
1.1 Predmet rada.....	3
1.2 Cilj rada	3
1.3 Metoda rada i izvori podatak.....	4
1.4 Struktura i sadržaj rada.....	4
2. POREZI – Opći dio	5
3. POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE	7
4. POREZ NA DOHODAK	10
4.1 Obveznici poreza na dohodak	11
4.2 Izvori poreza na dohodak	11
4.2.1 Dohodak od nesamostalnog rada	12
4.2.2 Dohodak od samostalne djelatnosti	12
4.2.3 Dohodak od imovine i imovinskih prava.....	12
4.2.4 Dohodak od kapitala	13
4.2.5 Drugi dohodak	13
5. DRUGI DOHODAK.....	14
5.1 Ugovor o djelu.....	16
5.2 Ugovor o autorskom djelu.....	18
5.3 Isplata naknada temeljenih na drugom dohotku.....	21
5.4 Propisani obrasci i izvješća o drugom dohotku.....	21
6. REFORMA POREZNOG SUSTAVA.....	24
7. UTJECAJ POREZNE REFORME NA DRUGI DOHODAK	28
7.1 Razdoblje od 2012. god. do 2014. god.....	28
7.1.1 Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o djelu	28
7.1.2 Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o autorskom djelu	

7.1.3	Propisani obrasci i izvješća o drugom dohotku u navedenom razdoblju.....	31
7.2	Razdoblje od 2014. god. do 2016. god.....	31
7.3	Razdoblje od 2017. god. do 2020. god.....	32
7.3.1	Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o djelu	33
7.3.2	Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o autorskom djelu 35	
7.4	Razdoblje od 2021 god. do danas.....	37
7.4.1	Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o djelu	37
7.4.2	Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o autorskom djelu 39	
8.	ZAKLJUČAK	41
9.	IZJAVA	43
10.	POPIS LITERAURE	44
10.1	Knjige i članci	44
10.2	Zakoni i pravilnici	44
10.3	Internetski izvori	44
10.4	Ostalo	45
11.	POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFOVA	46
	ŽIVOTOPIS	47

SAŽETAK

Uz brojne postojeće porezne primitke izdvajaju se primici koji se nazivaju drugim dohotkom, a predstavljaju jedno od specifičnih područja poreznog sustava. U posljednjih nekoliko godina popularnost ovih primitaka raste, a oporezivanje istih predstavlja kompleksnu problematiku. Česte promjene osnovnih poreznih elemenata oporezivanja idu u prilog tezi da je naš porezni sustav nestabilan, dakle sklon brojnim i čestim promjenama, a slab porezni moral i visoka razina sive ekonomije čine ga neracionalnim.

Republika Hrvatska postala je članica Europske unije 01. srpnja 2013. godine. Jedan od uvjeta za članstvo bio je uskladiti porezni sustav prema direktivama i propisima EU prava. Kako bi ispunila sve uvjete za članstvo Republika Hrvatska je uskladila svoj porezni sustav prema europskim standardima. Zbog navedenog, u 2016. godini napravljena je temeljita analiza kako poboljšati porezni sustav, a kao rezultat te analize je porezna reforma koja je započela početkom 2017. god. U radu će biti prikazano kako je navedena reforma utjecala na drugi dohodak, odnosno ugovore o djelu i ugovore o autorskom djelu.

Ključne riječi: porezna reforma , ugovori o djelu, ugovori o autorskom djelu

ABSTRACT

Next to numerous existing tax receipts, there are distinguished receipts also known as secondary income, which present one of the specific areas of tax system. In the last couple of years, popularity of this earning has risen and as such, it presents complex and challenging issue. Frequent changes to the basic tax elements benefit the thesis that our tax system is unstable, hence prone to a lot of changes and weak tax morale and high level of grey economy make it irrational.

Republic of Croatia has become a member of the European Union on July 1st, 2013. One of the membership conditions was to arrange tax system according to EU's law directives and regulations. In order to fulfill all of the membership terms and conditions, Republic of Croatia has arranged its tax system according to European standards. Because of the fore mentioned, thorough analysis on how to improve tax system has been made in 2016., which resulted in tax reform that started taking place in 2017. This thesis will reflect on how that particular reform affected secondary income, service contracts and copyright agreements.

Key words: tax reform, service contracts, copyright agreement

1. UVOD

Porezi su stari koliko i civilizacija. Kako bi porezi bili pravedno raspoređeni između članova neke zajednice vlasti teže pravedno rasporediti teret poreza na sve podjednako, odnosno bogati bi trebali platiti više poreza jer imaju veće mogućnosti plaćanja.

Ustav Republike Hrvatske ima odredbu koja govori o ravnomjerno raspoređenom poreznom teretu po načelu jednakosti i pravednosti.

Načela dobrog poreznog sustava su efikasnost, pravednost, izdašnost, jednostavnost i stabilnost. Nabrojena načela teško je u potpunosti primjenjivati podjednako, ako je neki porez pravedniji, manje je efikasan ili ga je teško primijeniti.

Porezni sustav Republike Hrvatske često se mijenja, a promjene osnovnih elemenata oporezivanja idu u prilog tezi da je naš porezni sustav nestabilan, dakle sklon čestim promjenama. Uzimajući u obzir da se u Hrvatskoj porezima prikuplja veći dio prihoda opće države svakoj promjeni vlada pristupa s posebnim oprezom.

Republika Hrvatska 01. srpnja 2013. godine postala je članica Europske unije. Jedan od uvjeta za pristupanje Europskoj uniji bio je uskladiti porezni sustav s odredbama zakonodavstva EU. Od siječnja 2014. godine postoji neusklađenost između prihodovne i rashodovne strane proračuna zbog čega je napravljena analiza poreznog sustava. Analiza je rezultirala reformom poreznog sustava koja je donesena krajem 2016. godine.

1.1 Predmet rada

Predmet ovog rada je prikazati oporezivanje drugog dohotka prije porezne reforme, tijekom provedbe porezne reforme i na kraju prikazati kako je porezna reforma utjecala na drugi dohodak, odnosno ugovore o djelu i ugovore o autorskom djelu. U radu se analizira navedena reforma koja se provodila u pet krugova od 01. siječnja 2017. godine, a zadnji peti krug primijenjen je 01. siječnja 2021. god.

1.2 Cilj rada

Cilj ovog rada je analizirati utjecaj porezne reforme na drugi dohodak u Republici Hrvatskoj zadnjih 10 godina, odnosno prikazati i objasniti kakav je učinak porezna reforma imala na

isplatu naknada po osnovi ugovora o djelu i ugovora o autorskom djelu na konkretnim primjerima.

1.3 Metoda rada i izvori podatak

Prilikom izrade rada korišteni su Zakon o porezu na dohodak, Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, Pravilnik o porezu na dohodak, stručne literature o porezima, članci, mrežne stranice Porezne uprave i nastavni materijali iz kolegija Upravljanje porezima. Tijekom izrade rada korištene su metode deskripcije (opisivanje pojmova, stvari i događaja), metoda analize (istraživanje i analiziranje čimbenika vezano za temu rada), metoda sinteze (povezivanje dijelova rada), metoda kompilacije (stručna literatura korištena uz navođenje izvora) i metoda komparacije (uspoređivanje).

1.4 Struktura i sadržaj rada

Rad se sastoji od uvodnog dijelu u kojem je opisan predmet rada, cilj rada, metoda rada i izvor podataka, struktura rada i sadržaj rada. U drugom poglavlju definiran je pojam poreza i obilježja poreza. Treći dio rada opisuje porezni sustav Republike Hrvatske, koji porezi čine porezni sustav u RH i što utječe na porezni sustav. Četvrti dio rada posvećen je porezu na dohodak, odnosno tko su obveznici poreza na dohodak, koji su izvori dohotka i kojim zakonskim propisima se regulira. U petom dijelu predstavljen je drugi dohodak, primitci koji se smatraju drugim dohotkom, primjer ugovora o djelu i ugovora o autorskom djelu. Šesto poglavlje opisuje reformu poreznog sustava u razdoblje od 2012. godine do danas, a u sedmom poglavlju prikazana je provedba porezne reforme i analiziran je njen utjecaj na ugovore o djelu i ugovore o autorskom djelu. U osmom poglavlju donesen je zaključak.

Na kraju rada napravljen je sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku, popis literature, popis slika i tablica.

2. POREZI – Opći dio

U literaturi se navodi da su porezi stari koliko i civilizacija. „Buđenje civilizacije, ali i buđenje poreza, zabilježeno je na glinenim pločicama iskopanim u Sumeru.“ (Lešić, 2021) Porezi su uvedeni i za vrijeme ratova, odnosno za pokriće ratnih troškova. Stanovnici bi prihvatili takve poreze, ali kada rat završi porezne vlasti nisu se željele odreći poreza.

Porezi su jedan od najvažnijih i najizdašnijih prihoda svake države, a osim poreza država prihode stječe i u obliku doprinosa, carina, taksi (pristojba), naknada i javnog duga.

Definicija poreza ima jako puno. Do današnjeg dana nije se nametnula ni jedna definicija koja bi bila jedinstvena, a kako bi pojasnili pojam poreza navest ću neke od brojnih definicija:

„Porez je novac koji država ubire od pojedinaca na osnovi svog suvereniteta, bez izravne protučinidbe, a u svrhu pokrivanja javnih tereta.“ (G. Jeze)

„Porez je prisilni doprinos gospodarskih jedinica, dijelom za pokriće zajedničkih državnih potreba i javnih izdataka, a dijelom služi za drugačiju raspodjelu nacionalnog dohotka.“ (A. Wagner)

„Porezi su zakonskim putem unaprijed točno određeni prisilni prinosi što ga državljani jedne države moraju plaćati razmjerno svojoj ekonomskoj snazi, poreznoj snazi ili kapacitetu.“ (N. Šimurina)

„Porezi su prisilno plaćanje državi za koje se ne dobiva protunaknada. Porez može biti razrezan fizičkoj osobi, nekom drugom subjektu, imovini, itd. Definicija isključuje pristojbe i kazne, ali obuhvaća doprinose za socijalno osiguranje jer su oni prisilne naravi.“ (OECD)

Definicije imaju određene sličnosti i razlike, ali određena obilježja prihvatila je većina autora.

Prema (Roller, 2009) „obilježja koja je prihvatila većina autora su:

- **Prisila** - je osnovno obilježje poreza. Država silom ubire prihode na ime poreza. Ako građanin ne plati poreznu obvezu može biti lišen slobode. Porezna utaja u većini zemalja je kazneno djelo.
- **Davanje bez protunaknade** - je drugo obilježje poreza. Za razliku od pristojbi, gdje je pristojba naknada za učinjenu izravnu uslugu, kod poreza nema izravne protunaknade.

- **Preraspodjela nacionalnog dohotka** – je osobina poreza da gotovo u pravilu tereti prihod građana i gospodarstvenih subjekata, a omogućuje preraspodjelu nacionalnog dohotka. Zbog te se osobine porez počeo koristiti kao sredstvo ekonomske, socijalne, demografske i drugih politika.
- **Uvodi se radi financiranja javnih potreba** – sredstva koja su dobivena na ime poreza služe za financiranje javnih potreba (većinom državnih), ovisno o tome je li riječ o uvođenju namjenskog poreza ili o općem porezu.“

A prema (Jelčić, 2011) „tri osnovna obilježja poreza su:

- Porezi služe za prikupljanje prihoda kojima se pokrivaju financijske potrebe javnog sektora
- Porezi su prisilno opterećenje ekonomskih snaga fizičkih i pravnih osoba
- Porezi su davanja nasuprot kojih ne stoji nikakva direktna protučinidba.“

„Porezi se uvode zakonom, koji se izglasava u parlamentu koji takav zakon može, ali i ne treba izglasati.“ (B. Jelčić).

Država putem institucija i mehanizama zadovoljava društvene potrebe, kako bi podmiriti rashode uvodi i ubire poreze. Suvremenu državu definiramo kao organizacijski oblik sredenog i uređenog društva, ali i kao poreznu državu.

„Nema te vještine koju jedna država od druge ne nauči brže od izvlačenja novaca iz džepova svojih građana.“ (A. Smith)

Pravednost je jedan od poželjnih obilježja poreza kako bi porezi bili pravedno raspoređeni između članova neke zajednice. Načelo pravednosti govori da bi bogati trebali platiti više poreza jer imaju veće mogućnosti plaćanja.

3. POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

Porezni sustav definiramo kao skup svih porezne oblike u nekoj zemlji kojima se obavlja oporezivanje, a usmjereno je za postizanje različitih ciljeva. Za funkcioniranje države porezni sustav je od iznimnog značaja, a i dio je socijalnog, ekonomskog i političkog sustava svake države, pa tako i Republike Hrvatske. Kao argument tome, nalazimo i u odredbi koja je utjelovljena u temeljni normativni akt Republike Hrvatske tj. u Ustav.

„Svatko je dužan sudjelovati u podmirenju javnih troškova, u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima. Porezni sustav se temelji na načelima jednakosti i pravednosti.“ (Ustav RH)

Porezni sustav Republike Hrvatske uređen je po suvremenim principima oporezivanja, a Porezna uprava ima nadzor nad provedbom propisa i kontrolu primjene propisa.

„Poreze dijelimo:

- Prema vrsti porezne osnovice (porez na dohodak, porez na dobit, porez na potrošnju,...)
- Prema razini državne vlasti (Državni porezi, županijski, općinski, gradski,...)
- Prema opterećenju pojedine vrste stanovnika (regresivni, progresivni)
- Prema mogućnosti prevaljivanja obveze (izravni i neizravni).“ (Lešić, 2021)

Porezni sustav Republike Hrvatske je nestabilan, gotovo da nema godine bez poreznih izmjena. Neracionalnim ga čini slab porezni moral. Kreativnost ljudi uvijek je dolazila do izražaja kada se radilo o izbjegavanju plaćanja poreza.

„Porezni sustav u Hrvatskoj potrošno je orijentiran, odnosno glavnina poreznih prihoda ubire se od potrošnih poreza ili, drugim riječima, PDV-a i trošarina.“ (Šimurina i sur. 2012., str. 104 – 105)

Efikasnost, pravednost, izdašnost, jednostavnost i stabilnost su načela koja odlikuju dobar porezni sustav, u praksi je teško u potpunosti sva nabrojena načela primjenjivati podjednako, ako je neki porez pravedniji, manje je efikasan ili ga je teško primijeniti. Sukladno navedenom dolazimo do zaključka koliko je teško napraviti dobar porezni sustav.

Porezni prihodi pripadaju državnom proračunu ili proračunima nižih jedinica, a u jednom dijelu se raspoređuju među više razina vlasti. Porezi spadaju u najznačajniji izvor prihoda u svakoj državi, pa tako i u Republici Hrvatskoj.

Prema današnjim propisima, porezni sustav Republike Hrvatske čine porezi prikazani u tablici.

Slika 1. Porezni sustav Republike Hrvatske

POREZNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

1. Državni porezi
 - 1.1. Porez na dodanu vrijednost
 - 1.2. Porez na dobit
 - 1.3. Posebni porezi i trošarine
 - 1.3.1. Posebni porez na motorna vozila
 - 1.3.2. Posebni porez na kavu i bezalkoholna pića
 - 1.3.3. Porez na premiju osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila
 - 1.3.4. Trošarinski sustav oporezivanja alkohola, alkoholnih pića, duhanskih proizvoda, energenata i električne energije
2. Županijski porezi
 - 2.1. Porez na nasljedstva i darove
 - 2.2. Porez na cestovna motorna vozila
 - 2.3. Porez na plovila
 - 2.4. Porez na automate za zabavne igre
3. Gradski ili općinski porezi
 - 3.1. Prirez porezu na dohodak
 - 3.2. Porez na potrošnju
 - 3.3. Porez na kuće za odmor
 - 3.4. Porez na korištenje javnih površina
 - 3.5. Porez na promet nekretnina
4. Zajednički porez
 - 4.1. Porez na dohodak
5. Porez na dobitke od igara na sreću i naknade na priređivanje igara na sreću
 - 5.1. Lutrijske igre
 - 5.1.1. Mjesečna naknada za priređivanje lutrijskih igara
 - 5.1.2. Porez na dobitke od lutrijskih igara na sreću
 - 5.2. Igre u casinima
 - 5.3. Igre klađenja
 - 5.3.1. Naknade za priređivanje klađenja
 - 5.3.2. Porez na dobitke od igara klađenja
 - 5.4. Igre na sreću na automatima
 - 5.5. Naknada za priređivanje prigodnih jednokratnih igara na sreću
6. Naknada za priređivanje nagradnih igara.
 - 6.1. Propisana uplata priređivača nagradnih igara u korist Hrvatskog crvenog križa.

Izvor: Porezna uprava, Porezni sustav republike Hrvatske, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx (pristupano 02.02.2022)

„Na porezni sustav utječe:

- Ustavno uređenje
- Veličina teritorija i broj stanovnika
- Demografska struktura stanovništva
- Veličina javnog sektora i obujam nadležnosti države
- Centralizacija/decentralizacija
- Pripadnost ekonomskim integracijama
- Ratovi...“ (Lešić, 2021)

„Racionalnim se poreznim sustavom naziva onaj i onakav porezni sustav koji se sastoji od porezni oblika čiji učinci u praktičnoj primjeni potpuno odgovaraju ciljevima koji se primjenom poreza na raznim područjima društveno-političkih i ekonomskih odnosa i žele postići.“ (Jelčić, 2011., str. 99)

Porezni sustav ne smije se često mijenjati, zato što je kućanstvima i poduzećima potrebna stabilnost za donošenje ispravnih ekonomskih odluka.

4. POREZ NA DOHODAK

Prema Zakonu o porezu na dohodak, „Dohodak je razlika između primitaka priteklih u poreznom razdoblju i izdataka nastalih u istom poreznom razdoblju.“ Isto tako, odredbama Zakona o porezu na dohodak uređena su važna pitanja kao npr. tko je obveznik poreza, osnovica poreza, stopa poreza, osobni odbici i neoporezivi dohodak, postupak za utvrđivanje i naplatu poreza, porezna prijava, vrste dohotka od nesamostalnog rada, samostalnog rada i dohotka od imovine i imovinskih prava, utvrđivanje predujma po pojedinim vrstama dohotka, žalbe, prisilne naplate, jamstvo, zastare i kaznene odredbe.

„Dohotkom se smatraju primitci koje ostvari porezni obveznik na tržištu rada, robe, usluga i kapitala te davanjem na korištenje imovine i imovinskih prava.“ (HOK)

„Porez na dohodak zauzima središnje mjestu u poreznom sustavu većine suvremenih država, i to ne samo zbog svoje iznimno velike financijske izdašnosti, nego i zbog širokih mogućnosti da se rabi kao pogodan instrument za ostvarivanje nekih nefiskalnih ciljeva oporezivanja.“ (Jelčić, 2011., str. 113)

„Porez na dohodak utvrđuje se i plaća prema odredbama ovog Zakona.“ (Zakon o porezu na dohodak, čl. 1). Porez na dohodak pripada izravnim porezima, odnosno porezima koji se nameću određenoj osobi koja ih mora platiti.

Porez na dohodak u Republici Hrvatskoj prvi put je donesen krajem 1993. godine.

„Donošenjem novog Zakona o porezu na dohodak (NN 109/93) Hrvatska je prihvatila tadašnji međunarodni trend u poreznim reformama. Osim što je uveden sintetički model oporezivanja dohotka, novim Zakonom reduciran je broj nestandardnih olakšica i oslobođenja. Osnovne osobine ovog načina su ekonomska neutralnost, pravednost i administrativna jednostavnost.“ (Financijski klub, 2016)

Porez na dohodak vrlo je složen porezni oblik jer se javljaju brojni problemi kod njegovog utvrđivanja i skup je za provođenje. Utvrđivanje poreza dovodi do zadiranja porezne vlasti u intimu poreznog obveznika, a primjena brojnih poreznih oslobođenja i olakšica čini postupak oporezivanja složenijim. Ni jedan drugi porezni oblik nije toliko usko i suptilno vezan za osobne okolnosti poreznog obveznika. Zbog svih navedenih činjenica u literaturi se navodi kao najosobniji porez.

Zakonom o porezu na dohodak, Pravilnikom i Posebnim pravilnicima regulirano je utvrđivanje, obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak.

4.1 Obveznici poreza na dohodak

Zakonom o porezu na dohodak čl. 2. st. 1. propisano je tko je obveznik poreza na dohodak „Porezni obveznik je svaka fizička koja ostvaruje dohodak“, koja je temeljem zakona obvezna platiti porez. Prema Zakonu o porezu na dohodak čl. 2. st. 2. „Ako više fizičkih osoba zajednički ostvaruje dohodak, porezni obveznik je svaka fizička osoba zasebno i to za svoj udio u zajednički ostvarenom dohotku.“

Poreznim obveznicima se smatraju hrvatski državljani i stranci. Zakon o porezu na dohodak definira tko je hrvatski državljanin a tko stranac u poreznom smislu.

„Rezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj ima prebivalište ili boravište. Rezident je i fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema prebivalište ni uobičajeno boravište, a zaposlena je u državnoj službi Republike Hrvatske i po toj osnovi prima plaću. Nerezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema ni prebivalište ni uobičajeno boravište, a u Republici Hrvatskoj ostvaruje dohodak koji se oporezuje odredbama Zakona o porezu na drugi dohodak.“ (Zakon o porezu na dohodak, čl. 3., čl. 4.)

„Porezni je obveznik pojedinac, a ne poduzeće. To je pojedinac koji prima plaću, mirovinu ili autorski honorar, realizira dividendu, ostvaruje dohodak prodajom stana, posjeduje obrt koji mu donosi dohodak i sl.“ (Institut za javne financije)

„Obveznik poreza na dohodak je i nasljednik za sve porezne obveze koje proizlaze iz dohotka što ga je stvaratelj stvorio do svoje smrti. Nasljednik je istodobno i porezni obveznik za dohodak koji mu priteče iz naslijeđenih izvora dohotka.“ (Zakon o porezu na dohodak, čl. 2. st. 3.)

4.2 Izvori poreza na dohodak

Izvori poreza na dohodak regulirani su Zakonom o porezu na dohodak.

„Izvori dohotka su primici ostvareni od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja i drugih primitaka.“ (Zakon o porezu na dohodak, čl. 5. st. 1.)

Obzirom da se primitci ostvaruju iz različitih izvora, zakonskim odredbama su definirana područja izvora dohotka i za svaki je utvrđeni način oporezivanja.

„Dohodak koji se oporezuje prema odredbama ovoga Zakona, prema izvoru dohotka iz stavka 1. ovoga članka, jest:

1. dohodak od nesamostalnog rada
2. dohodak od samostalne djelatnosti
3. dohodak od imovine i imovinskih prava
4. dohodak od kapitala i/ili
5. drugi dohodak.“ (Zakon o porezu na dohodak, čl. 5. st. 2.)

4.2.1 Dohodak od nesamostalnog rada

Prema Zakonu o porezu na dohodak čl. 20 , „Dohodak od nesamostalnog rada je razliku između primitaka priteklih u poreznom razdoblju u skladu s odredbama članka 21. ovog Zakona i izdataka nastalih u istom razdoblju u skladu s odredbama članka 23. ovog Zakona.“ Dohotkom od nesamostalnog rada smatramo primitke ostvarene temeljem plaće i mirovine, a primitci mogu biti u novcu i naravi.

4.2.2 Dohodak od samostalne djelatnosti

Sukladno Zakonu o drugom dohotku dohotkom od samostalne djelatnosti smatra se dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, dohodak od slobodnih zanimanja i dohodak od poljoprivrede i šumarstva.

„Slobodna zanimanja obavljaju, primjerice, liječnici, veterinari, novinari, književnici, umjetnici, arhitekti, prevoditelji, znanstvenici, sportaši i sl. kada im je to osnovna djelatnost na temelju koje plaćaju obvezno osiguranje te su upisani u registar poreznih obveznika poreza na dohodak.“ (Kesner-Škreb, Kuliš, 2010, str. 31)

4.2.3 Dohodak od imovine i imovinskih prava

„Dohotkom od imovine i imovinskih prava smatra se razlika između primitaka po osnovi najamnine, zakupnine, iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima i organiziranja kampova, primitaka od vremenski ograničenog ustupa autorskih prava, prava industrijskog vlasništva i drugih imovinskih prava u skladu s posebnim

propisima, primitaka od otuđenja nekretnina i imovinskih prava i izdataka koji su poreznom obvezniku u poreznom razdoblju nastali u svezi s tim primicima.“ (Zakon o porezu na dohodak, čl. 56.)

Zakonom o porezu na dohodak čl. 57. st. 1. reguliran je izdatak „Kod dohotka od imovine na temelju najma ili zakupa pokretnine i nekretnine priznaju se izdaci u visini 30% od ostvarene najamnine ili zakupnine.“

4.2.4 Dohodak od kapitala

„Dohotkom od kapitala smatraju se primitci po osnovi:

- kamata,
- izuzimanja imovine i korištenja usluga na teret dobiti tekućeg razdoblja,
- kapitalni dobiti,
- udjeli u dobiti ostvareni dodjelom ili opcijskom kupnjom vlastitih dionica,
- dividende i udjeli u dobiti na temelju udjela u kapitalu.“ (RRiF, 2019. str. 38)

4.2.5 Drugi dohodak

Drugi dohodak je svaki dohodak koji se ne smatra dohotkom od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava i kapitala.

Prema Zakonu o porezu na dohodak drugim dohotkom smatraju se ostvareni primici sukladno ugovoru o djelu i ugovoru o autorskom djelu. Obračun naknada i obveznih doprinosa propisan je Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima, a obvezna dostava dokumentacije i njezin način dostave propisan je Pravilnikom poreza na dohodak.

Više o drugom dohotku u nastavku rada.

5. DRUGI DOHODAK

„Drugi dohodak je dohodak od rada koji se ostvaruje povremeno izvan radnog odnosa.“
(Lešić, 2011)

Prema Zakonu o porezu na dohodak drugim dohotkom smatraju se primici po određenim osnovama:

- Dohodak od nesamostalnog rada
- Dohodak od samostalne djelatnosti
- Dohodak od imovine i imovinskih
- Dohodak od kapitala.

„Porez na dohodak od drugog dohotka obračunava, obustavlja i plaća isplatitelj prilikom svake isplate primitka, a taj primitak nije plaća iz radnog odnosa, niti mirovina, niti primitak ostvaren od samostalne djelatnosti, niti primitak od imovine i imovinskih prava, od kapitala. Prirez porezu na dohodak plaća obveznik poreza na dohodak ako je prirez propisan gradskom ili općinskom odlukom u gradu ili općini njegovog prebivališta odnosno boravišta.“ (Porezna uprava, 2015. str. 3)

Obveznici poreza na dohodak od drugog dohotka su fizičke osobe koje ostvaruju primitke od koji se utvrđuje drugi dohodak.

Drugi dohodak utvrđuje se od primitaka što nisu plaća, mirovina, niti primici od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, slobodnih zanimanja, poljoprivrede i šumarstva, od imovine i imovinskih prava, kao niti primici od kapitala.

„To su u pravilu ovi primici:

- djelatnosti članova skupština i nadzornih odbora trgovačkih društava, upravnih odbora, upravnih vijeća i drugih njima odgovarajućih tijela drugih pravnih osoba, članova povjerenstava i odbora koje imaju ta tijela i sudaca porotnika koji nemaju svojstvo djelatnika u sudu
- autorske naknade isplaćene prema posebnom zakonu kojim se uređuju autorska i srodna prava (autorski honorari)
- primici po osnovi djelatnosti športaša
- primici po osnovi djelatnosti trgovačkih putnika, agenta, akvizitera, športskih sudaca i delegata, tumača, prevoditelja, turističkih djelatnika, konzultanata, sudskih vještaka te druge slične djelatnosti

- primitci u naravi – korištenje zgrada, prometnih sredstava, povoljnije kamate pri odobranju kredita i druge pogodnosti prema članku 21. stavku 3. Zakona o porezu na dohodak a koje davatelji tih primitaka daju fizičkim osobama koje nisu njihovi radnici
- nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja iznad propisane neoporezive svote
- primici učenika i studenata na redovitom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga prema posebnim propisima isplaćeni iznad propisane neoporezive svote
- stipendije učenicima i studentima za redovito školovanje na srednjim školama, preddiplomskim, diplomskim ili integriranim preddiplomskim i diplomskim sveučilišnim studijima, odnosno preddiplomskim ili specijalističkim diplomskim stručnim studijima isplaćeni iznad propisane neoporezive svote
- športske stipendije koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima amaterima za njihovo športsko usavršavanje isplaćene iznad propisane neoporezive svote
- nagrade za športska ostvarenja i naknade športašima amaterima prema posebnim propisima isplaćene iznad propisane svote
- ostali posebno navedeni primici koje fizičkim osobama isplaćuju ili daju pravne i fizičke osobe (obveznici poreza na dobit i obveznici poreza na dohodak koji obavljaju povremene samostalne djelatnosti) i drugi isplatitelji i davatelji.“ (RRiF, 2019., str. 35)

Navedeni primitci u praksi su najčešće prepoznati kao naknade na temelju ugovora o djelu, ugovora o autorskom djelu, povjerenstva i sl. „Porez na dohodak obračunava isplatitelj po odbitku prilikom isplate te o tome izvješćuje poreznu upravu na obrascu JOPPD.“ (RRiF, 2018. str.28)

5.1 Ugovor o djelu

Ugovor o djelu je ugovor obveznog, građanskog prava, koji se sklapa temeljem odredbi Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21).

Subjekti tog ugovora su naručitelj, davatelj posla i izvršitelj posla. Naručitelj može biti i pravan i fizička osoba. Izvršitelj djela radi za svoj račun i preuzima rizik, a posao može povjeriti i trećoj osobi jer preuzima odgovornost za djelo, mora ga izvršiti u skladu sa stavkama ugovora. Sadržaj ugovora propisan je u minimumu, a strane tog ugovora detaljnije prema situaciji konkretnije uređuju. Sadržaj ugovora čine subjekti, predmet posla, cijena, rokovi izvršenja, materijal, nadzor i dr. Navedeni ugovori vrlo često imaju sporove zbog čega zahtijevaju da se u sadržaju detaljnije utanače pitanja objekta i cijene, početak posla, završetak posla, primopredaju i dr. Poslodavac kada sklapa ugovor sa izvođačem mora konkretizirati posao koji se mora obaviti. „Ugovor o djelu je jedini legalan način na koji fizička osoba koja je u radnom odnosu, nezaposlena osoba ili umirovljenik može odraditi posao za neko poduzeće ili obrtnika i za obavljeni posao primiti novčanu naknadu.“ (Čulić, 2018. str. 20)

Poslodavac može za obavljanje posla s fizičkom osobom sklopiti ugovor o djelu samo onda kada se obavljanje takvog posla ne radi o poslovima koji imaju obilježja posla za koji se zasniva radni odnos. Kad radnik radi nesamostalno, po uputama i nadzoru poslodavca, u određeno radno vrijeme, u prostorijama poslodavca ili prostorijama koje odredi poslodavac obvezno je sklapanje ugovora o radu između poslodavca i radnika.

„Ako radnik obavlja poslove koji s obzirom na narav i vrstu rada imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos, neovisno o tome kako su stranke nazvale taj ugovor, smatrat će se da je sklopljen ugovor o radu“. (RRiF, 2019. str. 92)

„Za obavljanje poslova po ugovoru o djelu pojedinac, fizička osoba mora sa pojedincem ili obrtnikom sklopiti ugovor o djelu u pismenom obliku.“ (Čulić, 2018. str.20)

U nastavku rada prikazat će se primjer sklopljenog ugovora o djelu između poduzeća AB d.o.o., Hvarska ulica 1, 10 000 Zagreb i fizičke osobe Ane Antić, Antićeva 1, 10 000 Zagreb s datumom 01.03.2022. god. Sklapanjem navedenog ugovora izvršitelj se obvezuje obaviti poslove čišćenja poslovnog prostora nakon rekonstrukcije do 30.03.2022. god., a naručitelj je obvezan nakon završetka posla isplatiti naknadu u bruto iznosu od 10.000,00 kn u roku 15 dana nakon obavljenog posla.

Slika 2. Primjer ugovora o djelu

AB d.o.o., Hvarska ulica 1, 10 000 Zagreb

OIB: 12312312344, zastupana po Ivi Iviću, direktor kao naručitelj, s jedne strane,

i

Ana Antić, Antićeva 1, 10 000 Zagreb, OIB: 11111111111, kao izvršitelj, s druge strane,

sklopili su u Zagrebu dana 01.03.2022. godine ovaj

UGOVOR O DJELU

Članak 1.

Izvršitelj se obvezuje za Naručitelja obaviti poslove čišćenja poslovnog prostora nakon rekonstrukcije.

Članak 2.

Izvršitelj se obvezuje da će poslove - djelo iz članka 1. ovog Ugovora završiti i predati Naručitelju najkasnije do 30.03.2022. godine.

Članak 3.

Za poslove iz članka 1. ovog Ugovora Naručitelj će platiti Izvršitelju bruto naknadu u iznosu od 10.000,00 kn (desettisuću kuna) na žiro-račun 311111111 otvoren kod Privredne banke Zagreb.

Članak 4.

Naručitelj će iznos iz članka 3. ovog Ugovora platiti odjednom u roku od 15 dana nakon obavljenog posla iz članka 1. ovog Ugovora.

Članak 5.

Naručitelj ima pravo obavljati nadzor nad obavljanjem posla i davati upute, a Izvršitelj je dužan da mu to omogući.

Ako se tijekom obavljanja poslova utvrdi da se Izvršitelj ne drži uvjeta ovog Ugovora, te da će obavljeno djelo imati nedostatke, Naručitelj može upozoriti Izvršitelja i odrediti mu primjeran rok da svoj rad uskladi sa svojim obvezama.

Ako do isteka roka Izvršitelj ne postupi po zahtjevu Naručitelja, naručitelj može raskinuti ova Ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Članak 6.

Sve eventualne sporove proizašle iz ovog Ugovora ugovorne strane nastojati će riješiti mirnim putem, a ukoliko u tome ne uspiju nastali spor će rješavati sud u Zagrebu.

Članak 7.

Ovaj Ugovor sklopljen je u 2 (dva) istovjetna primjerka, od kojih svaka ugovorna strana zadržava po 1 (jedan) primjerak.

Naručitelj

Izvršitelj

.....

.....

5.2 Ugovor o autorskom djelu

Ugovori o autorskom djelu sklada se temeljem odredbi novog Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima koji je objavljen je 14. listopada 2021. u NN broj 111/2021, a stupio je na snagu 22. listopada 2021. godine. Prema navedenom Zakonu „Autorsko pravo pripada, po svojoj naravi, fizičkoj osobi koja stvori autorsko djelo.“ Prema istom Zakonu čl. 14. st. 1. „Autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnog, znanstvenog ili umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.“ Autor može s drugom pravnom ili fizičkom osobom potpisati ugovor o autorskom djelu kojim daje pravo korištenja djela.

„Autorska djela su:

- jezična djela, kao što su pisana djela, govorna djela te računalni programi, koji obuhvaćaju izražaj računalnog programa u bilo kojem obliku, uključujući i pripremni dizajnerski materijal
- glazbena djela, s riječima ili bez riječi
- dramska i dramsko-glazbena djela
- koreografska i pantomimska djela
- djela vizualnih umjetnosti s područja slikarstva, kiparstva i grafike, bez obzira na materijal od kojega su načinjena, te ostala djela vizualnih umjetnosti
- djela arhitekture, kao što su skice, studije, plastični i drugi prikazi, nacrti, idejna rješenja, idejni projekti, glavni projekti, izvedbeni projekti, planovi te izvedene građevine i zahvati u prostoru iz područja arhitekture, urbanizma i krajobrazne arhitekture
- djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna
- fotografska djela i djela proizvedena postupkom koji je sličan fotografskom
- audiovizualna djela, kao što su kinematografski, televizijski, dokumentarni, crtani, reklamni ili drugi filmovi te druga audiovizualna djela izražena slikama, sa zvukom ili bez zvuka, u vremenski organiziranom slijedu promjena, bez obzira na vrstu podloge na koju su fiksirana
- novinarska djela, kao što su članci, fotografije i audiovizualni prilozi
- videoigre i druga multimedijalna djela
- kartografska djela
- prikazi znanstvene ili tehničke prirode kao što su crteži, planovi, skice, tablice

– druge vrste originalnih intelektualnih tvorevina koje imaju individualni karakter.“ (Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, čl.14, sta. 2)

Sadržaj ugovora propisan je čl. 66. st. 1. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima „ Autorskopравни ugovor mora određivati barem djelo na koje se odnosi, način korištenja, naknadu za korištenje djela ili izričitu odredbu da se pravo korištenja osniva bez naknade te osobu ovlaštenu za korištenje autorskog djela.“ Isto tako, Zakonom je određeno da ugovor o autorskom djelu mora biti sklopljen u pisanom obliku. Iznimka od pravila je „Mali nakladnički ugovor o izdavanju i drugom iskorištavanju članaka, fotografija, crteža, video isječaka i drugih autorskih priloga u dnevnom i periodičnom tisku, publikacijama ili elektroničkim publikacijama ne mora biti sklopljen u pisanom obliku.“ (Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, čl.75.)

Na sva pitanja u vezi s autorsko – pravnim ugovorima koja nisu uređena tim Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima.

U nastavku rada prikazat će se primjer sklopljenog ugovora o autorskom djelu između poduzeća AB d.o.o., Hvarska ulica 1, 10 000 Zagreb i fizičke osobe Ane Antić, Antićeva 1, 10 000 Zagreb s datumom 01.03.2022. god. Sklapanjem navedenog ugovora izvršitelj se obvezuje izraditi autorsko djelo: Dizajn i izrada vizualnog identiteta poduzeća do 30.03.2022. god., a naručitelj je obvezan nakon dostavljenog autorskog djela isplatiti autoru naknadu u bruto iznosu od 10.000,00 kn u roku 15 dana nakon dostavljenog autorskog djela.

Slika 3. Primjer ugovora o autorskom djelu

AB d.o.o., Hvarska ulica 1, 10 000 Zagreb

OIB: 12312312344, zastupana po Ivi Iviću, direktor kao naručitelj, s jedne strane,

i

Ana Antić, Antićeva 1, 10 000 Zagreb, OIB: 11111111111, kao izvršitelj, s druge strane,

sklopili su u Zagrebu dana 01.03.2022. godine ovaj

UGOVOR O AUTORSKOM DJELU

Članak 1.

Ovaj ugovor se zasniva za izradu autorskog djela : Dizajn i izrada vizualnog identiteta poduzeća.

Članak 2.

Rok za dostavu autorskog djela je 30. 03. 2022. godine.

U slučaju da autor ne izruči naručeno autorsko djelo u ugovorenom roku, naručitelj ima pravo raskinuti ugovor.

Članak 3.

Za poslove iz članka 1. ovog Ugovora Naručitelj će platiti autoru bruto naknadu u iznosu od 10.000,00 kn (desettisuću kuna) na žiro-račun 3111111111 otvoren kod Privredne banke Zagreb.

Članak 4.

Naručitelj će iznos iz članka 3. ovog Ugovora platiti odjednom u roku od 15 dana nakon dostavljenog autorskog djela iz članka 1. ovog Ugovora.

Članak 5.

Ugovorne stranke suglasne su da je autor dužan na zahtjev naručitelja autorsko djelo doraditi, izmijeniti ili dopuniti, u cilju poboljšanja djela.

Ako autorsko djelo ne odgovara očekivanoj razini kvalitete, naručitelj ima pravo vratiti naručeno djelo bez naknade.

Članak 6.

Sve eventualne sporove proizašle iz ovog Ugovora ugovorne strane nastojati će riješiti mirnim putem, a ukoliko u tome ne uspiju nastali spor će rješavati sud u Zagrebu.

Članak 7.

Ovaj Ugovor sklopljen je u 2 (dva) istovjetna primjerka, od kojih svaka ugovorna strana zadržava po 1 (jedan) primjerak.

Naručitelj

Izvršitelj

.....

.....

5.3 Isplata naknada temeljenih na drugom dohotku

Prema Zakonu o porezu na dohodak honorari temeljeni na ugovoru o djelu i autorski honorari smatraju se drugim dohotkom, tj. izračun naknada definiran je Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o doprinosima, a Pravilnikom poreza na dohodak dostava dokumentacije za isplatu primitka isplatitelju primitka.

„Prema čl. 74 st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak, porezni obveznik je obvezan isplatitelju primitaka od kojih se utvrđuje dohodak i na koji se plaća porez na dohodak po odbitku, dati podatke potrebne za točan obračun i uplatu poreza, i to ime i prezime, osobni identifikacijski broj, adresu prebivališta ili uobičajenog boravišta te broj svog žiro-računa odnosno ostalih računa kod banke. Nadalje, isplatitelj može obaviti isplatu primitaka od kojih se utvrđuje dohodak i na koji se plaća porez na dohodak po odbitku tek nakon što mu porezni obveznik dostavi navedene podatke“ (RRiF 05/2019., Isplata primitaka na temelju ugovora o djelu str.93)

5.4 Propisani obrasci i izvješća o drugom dohotku

Od obveznika plaćanja poreza na dohodak zahtjeva se podnošenje određenih propisanih izvješća i obrazaca o drugom dohotku prema unaprijed definiranim rokovima, a to su:

1. JOPPD obrazac – Izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja

Obvezu izvješća ima isplatitelj primitka od kojih se utvrđuje drugi dohodak, izuzimajući sezonske djelatnike, kojima je rok podnošenja određen datumom isplate primitka ili najkasnije sljedećeg dana. Isto tako, obvezu izvješća imaju poslodavci isplatitelji primitaka od kojih se određuje drugi dohodak sezonskim radnicima na povremenim poslovima u poljoprivredi. Posljednji dan u mjesecu u kojem je ostvaren primitak ili najkasnije sljedeći dan smatra se kao krajnji rok podnošenja obrasca. Obvezu predaje izvješća ima i porezni obveznik koji dohodak ostvaruje u inozemstvu s rokom prijave osam dana od naplate primitka.

Obrazac JOPPD porezni obveznici dužni su dostaviti Poreznoj upravi u navedenim rokovima. Porezna uprava može tražiti od poreznog obveznika dodatnu dokumentaciju, a dokumenti moraju biti ispravni, pravovaljani te davati jasan prikaz onog što se od njih traži. Ukoliko

porezni obveznik na unaprijed određeni rok ne dostavi tražene dokumente iz tog proizlazi novčana kazna propisana odredbama Zakona.

Sukladno Zakonu o porezu na dohodak propisana je obveza podnošenja JOPPD obrasca od 01. siječnja 2014. godine, a oblik, sadržaj, rokove i način dostavljanja istih propisuje ministar financija provedbenim propisima, odnosno Pravilnikom poreza na dohodak. Obrazac JOPPD zamjenjuje do tada važeće Obrasce (Obrazac ID, Obrazac ID-1, Obrazac IDD, Obrazac IDD-1, Obrazac IP i Obrazac R-Sm). Pravilnikom o porezu na dohodak propisani su rokovi dostavljanja Obrasca JOPPD, za oporezive primitke na dan isplate primitka a najkasnije sljedeći dan, a neoporezive primitke obveza dostavljanja navedenog obrasca je do 15. u mjesecu za prethodni mjesec.

Pravilnikom poreza na dohodak propisano je tko su obveznici i način podnošenja Izvješća o primitcima, porezu na dohodak i prirezu te obvezama za obvezno osiguranje, tj. za primitke ostvarene temeljem ugovora o djelu i ugovora o autorskom djelu podnosi se Obrazac JOPPD.

Kao što je navedeno propisano izvješće i obrazac kod isplate naknade ugovora o djelu i ugovora o autorskom djelu je Obrazac JOPPD, a obveznici dostavljanja su isplatitelji primitka.

Stranica A sadrži opće podatke isplatitelja, oznaku izvješća, vrstu izvješća, podnositelj izvješća, broj osoba za koje se podnosi izvješće, broj redaka na popisu pojedinačnih obračuna na stranici B. Osim navedenih podataka popunjavaju se samo polja ovisno o prirodi primitka.

Stranica B sadrži šifru općine ili grada primatelja naknade, ime i prezime, OIB, šifru općine ili grada rada, ostala polja popunjavaju se ovisno o vrsti primitka.

2. Potvrda o isplaćenom primitku, dohotku, uplaćenom doprinosu, porezu na dohodak i prirezu u određenoj godini

Visina ukupnih i pojedinačnih godišnjih primitaka po izvorima dohotka, iznos priznatih izdataka, nadnevcu uplate doprinosa te iznos neto isplate vidljivi su u navedenom obrascu kojeg su dužni podnositi isplatitelji krajem godine ili ranije u slučaju prestanka djelatnosti.

Prema čl. 74. st. 1. Pravilnika o porezu na dohodak, „Na kraju godine odnosno pri prestanku djelatnosti isplatitelj primitka po osnovi kojega se utvrđuje dohodak od imovinskih prava, dohodak od kapitala (osim isplatitelja koji su dostavili podatke sukladno članku 72. stavku 3.

ovoga Pravilnika), dohodak od osiguranja i drugi dohodak, obvezan je poreznim obveznicima dati potvrde o visini pojedinačnih i ukupnih godišnjih primitaka po izvorima dohotka, postotku i iznosu priznatih izdataka pri isplati, iznosu izdatka po osnovi uplaćenog obveznog doprinosa iz primitka prema posebnim propisima, iznosu dohotka, nadnevku uplate obveznih doprinosa, poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak te iznosu obustavljenih i uplaćenih obveznih doprinosa iz primitka, poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak te iznosu neto isplate.“

Sukladno istom Pravilniku i članku, a stavku 4. „Obrazac »Potvrda o isplaćenom primitku, dohotku, uplaćenom doprinosu, porezu na dohodak i prirezu porezu na dohodak u _____ godini.“

6. REFORMA POREZNOG SUSTAVA

U radu je već navedeno da je porez jedan od najvažnijih i najizdašnijih prihoda države, zbog toga porezni sustav se kontinuirano dorađuje i usavršava. Najčešći razlozi za pokretanje poreznih reformi su nedostaci postojećeg poreznog sustava. Reformama se nastoji poboljšati ekonomska uspješnost, uspostava porezne jednakosti i ravnomyjnosti, izgradnja jednostavnijeg sustava oporezivanja, ali reforma je uvijek usmjerena na prikupljanju što većih prihoda.

Nakon raspada bivše države Hrvatska je bila primorana izgraditi i uspostaviti samostalni hrvatski porezni sustav. Dijelovi poreznog sustava koji su preneseni iz bivše države morali su se mijenjati zbog funkcioniranja stvorene suvremene države i opredjeljenja za udruživanje u europske integracije.

Republika Hrvatska 01. srpnja 2013. godine postala je članica Europske unije. Jedan od uvjeta za pristupanje Europskoj uniji bio je uskladiti porezni sustav s odredbama zakonodavstva EU.

Europska unija (EU) je nadnacionalna političko-ekonomska zajednica 27 država s različitim političkim sustavima i različitom ekonomskom razvijenosti država članica. Europska unija svoje odluke donosi kroz svoje institucije, a posebno kroz Europski parlament, Vijeće EU i Europsku komisiju.

Porezni sustav svake pojedine države članice Europske unije je specifičan, temeljno je obilježje nacionalnog suvereniteta u cilju vođenja vlastitih strategija i politika razvoja.

„Svaka država članica EU ima slobodu u kreiranju svog poreznog sustava, s naglaskom na zabranu uvođenja štetnih poreznih mjera na račun drugih država članica.“ (Porezna uprava, Vanjski poslovi EU)

Kako bi ispunila sve uvjete za članstvo Hrvatska je uskladila porezni sustav s europskim standardima. Izjednačen je položaj svih poreznih obveznika domaćih i stranih, fizičkih i pravnih. Svakoj državi članici ostavljena je sloboda u kreiranju svog poreznog sustava, ali je zabranjeno uvođenje poreznih propisa koji bi bili štetni za druge države članice.

Poreze u svim državama članicama EU možemo podijeliti na direktne poreze (porez na dohodak, porez na dobit i porez na imovinu) i indirektne poreze (porez na dodanu

vrijednost i posebni porezi – trošarine). Na navedene poreze EU nastoji utjecati svojim politikama.

O direktnim porezima svaka država odlučuje samostalno na temelju preporuka koje postoje u EU. EU provodi samo kontrolu mogućeg pojavljivanja štetne porezne konkurencije koja onemogućuje slobodno kretanje roba i usluga na unutarnjem tržištu.

Za indirektno poreze (porez na dodanu vrijednost) predviđena je preporučena stopa od 15-25%, isto tako preporučene su jedna ili dvije snižene stope poreza na dodanu vrijednost koje ne bi trebale biti niže od 5%.

„Trošarine se usklađuju u EU u slijedeće tri kategorije proizvoda, duhanski proizvodi, alkoholna pića i energenti. Za navedene proizvode se određuju minimalne stope poreza koji su u interesu poštene tržišne konkurencije te omogućuju poticanje ušteda energije te korištenje prihvatljivih ekoloških goriva.“ (RIFIN)

Porezni sustav svake pojedine države članice Europske unije je specifičan, temeljno je obilježje nacionalnog suvereniteta u cilju vođenja vlastitih strategija i politika razvoja.

Državama članicama EU glavni oblici nadnacionalnog upravljanja su direktive i odredbe. Direktive ustanovljuju zajednički cilj za sve države članice, ali realizacija cilja prepuštena je državama članicama u određenom vremenskom roku.

Odredbe su obvezno primjenjive stupanjem na snagu u svim državama članicama EU.

Porezni sustav predstavlja najznačajniji izvor prihoda svake države, a u većini država EU-a on obično predstavlja između 1/3 i 2/3 državnog proračuna ovisno od njezine ekonomske snage.

„EU nastoji u svojoj poreznoj politici postići ciljeve: stabilizacija poreznih prihoda zemalja članica, uklanjanje teškoća u funkcioniranju unutarnjeg tržišta te osigurati rast zapošljavanja u državama EU-a.“ (RFIN)

EU ima cilj usklađenje poreznih sustava i politika država članica EU, kako bi osigurali usklađenost poreznih pravila s ciljevima funkcioniranja unutarnjeg tržišta.

„Prednosti poslovanja na EU zajedničkom tržištu su:

- niži administrativni troškovi za poduzetnike (ukidanje carinskih barijera)
- manje birokracije (ePorezna)
- slobodno poslovanje na zajedničkom tržištu

- transparentno i sigurno poslovanje za poduzetnike u svim državama članicama (besplatna provjera valjanosti PDV identifikacijskih brojeva).“ (PU, Vanjski poslovi EU)

Analize koje su rađene ukazale su na glavne zamjerke poreznog sustava Republike Hrvatske:

- Nedovoljno poznavanje poreznog sustava
- Porezna administracija

„Učestalost izmjena zakonskih odredaba vodi do nedovoljnog poznavanja poreznog sustava kako od strane samih građana i poduzetnika, tako i od samih djelatnika Porezne uprave. Porezna administracija se ocjenjuje kao visoko administrativna, koja kao takva nije adekvatan servis građanima i poduzetnicima te koja neujednačeno i nedorečeno postupa u pojedinim poreznim pitanjima.“ (Porezna reforma, Institut za javne financije, str. 31)

Isto tako, analize su ukazale da poduzetnici osjećaju najviši dojam porezne nesigurnosti u RH među europskim državama.

„Polazeći od obilježja današnjeg poreznog sustava RH, postavljeni su ciljevi porezne reforme:

1. smanjenje ukupnog poreznog opterećenja,
2. poticanje konkurentnosti gospodarstva,
3. izgradnja socijalno pravednijeg poreznog sustava,
4. stabilan, održiv i jednostavan porezni sustav što podrazumijeva širenje porezne osnovice, suzbijanje sive ekonomije i ukidanje nekonkurentnih poreznih rashoda (izuzeća, olakšica i oslobođenja koji moraju imati točno određenu svrhu, biti pravilno i ciljano odabrani, utemeljeni na realnim potrebama te usklađeni s ekonomskim i socijalnim ciljevima),
5. pojednostavljenje i pojeftinjenje porezne administracije,
6. smanjenje troškova vođenja evidencija uz ukidanje pojedinih obrazaca te
7. pružanje veće pravne sigurnosti poreznim obveznicima.“ ((Porezna reforma, Institut za javne financije, str. 31 i 32)

„Da bi se postigli postavljeni ciljevi porezne reforme, promjene su predložene kroz sljedeće porezne propise:

1. Zakon o porezu na dobit - izmjene i dopune,
2. Zakon o porezu na dohodak - radi obima promjena kao novi zakon,
3. Zakon o doprinosima - izmjene i dopune,
4. Zakon o porezu na dodanu vrijednost - izmjene i dopune,
5. Zakon o porezu na promet nekretnina - radi obima promjena kao novi zakon,

6. Zakon o lokalnim porezima - kao novi porezni zakon koji odredbe o lokalnim porezima preuzima iz postojećeg Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07, 73/08, 25/12, 147/14, 100/15),
7. Zakon o trošarinama,
8. Zakon o posebnom porezu na motorna vozila,
9. Opći porezni zakon - radi obima promjena kao novi zakon,
10. Zakon o administrativnoj suradnji na području poreza - kao novi zakon koji odredbe o administrativnoj suradnji preuzima iz postojećeg Općeg poreznog zakona (NN 147/08, 18/11, 78/12, 136/12, 73/13, 26/15, 44/16),
11. Zakon o fiskalizaciji u prometu gotovinom - izmjene i dopune,
12. Zakon o Poreznoj upravi - radi obima promjena kao novi zakon,
13. Zakon o Carinskoj službi,
14. Zakon o poreznom savjetništvu - izmjene i dopune,
15. Zakon o upravnim pristojbama - radi obima promjena kao novi zakon i
16. Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave – izmjene i dopune.“ (Porezna reforma, Institut za javne financije, str. 31 i 32)

7. UTJECAJ POREZNE REFORME NA DRUGI DOHODAK

U ovom poglavlju rad analizirat će se kako je porezna reforma imala utjecala na drugi dohodak, odnosno na primitke po osnovi ugovora o djelu i ugovora o autorskom djelu.

Analiza će se podijeliti na četiri razdoblja. Prvi i drugi dio analize bazirat će se na razdoblje prije porezne reforme, zatim treći dio na razdoblje od 2017. do 2020. godina i na kraju četvrto razdoblje od 2021. godine do danas.

7.1 Razdoblje od 2012. god. do 2014. god

Brojne analize koje su rađene do tad ukazivale su na visoko porezno opterećenje najznačajnijih poreznih oblika u odnosu na države u okruženju. U navedenom razdoblju porezni propisi su izmijenjeni ili dopunjeni 44 puta. Zbog čestih izmjena poreznih propisa porezni sustav RH okarakteriziran je kao porezno nestabilan. Učestale izmjene i dopune zakonskih odredbi također se smatraju kao manjkavost poreznog sustava zbog nejasnih i nedosljednih zakonskih odredbi. Navedene učestale izmjene rezultiraju nedovoljnim poznavanjem poreznog sustava od strane građana i poduzetnika, ali i djelatnika Porezne uprave. Zbog toga porezna administracija ocijenjena je kao visoko administrativna koja postupa neujednačeno i nedorečenu u pojedinim poreznim postupcima.

Porezno opterećenje drugog dohotka, tj. dohotka koji se ostvaruje povremeno izvan radnog odnosa važan je segment oporezivanja dohotka.

U navedenom razdoblju stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje mijenjala se više puta. Početkom 2012. godine iznosila je 15%, a u svibnju 2012. godine smanjena je na 13%.

U travnju 2014. godine poništena je navedena promjena i stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje iznosila je 15%.

U nastavku rada prikazat će se obračuni pomoću tablica i struktura ukupnog troška isplatitelja pomoću grafikona za ugovora o djelu i ugovora o autorskom djelu.

7.1.1 Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o djelu

Pretpostavka je da je na temelju ugovora o djelu ostvarena naknada u bruto iznosu od 10.000,00 kuna. Naknada se isplaćuje fizičkoj osobi koja ima prebivalište u Zagrebu i prirez plaća po stopi od 18 %.

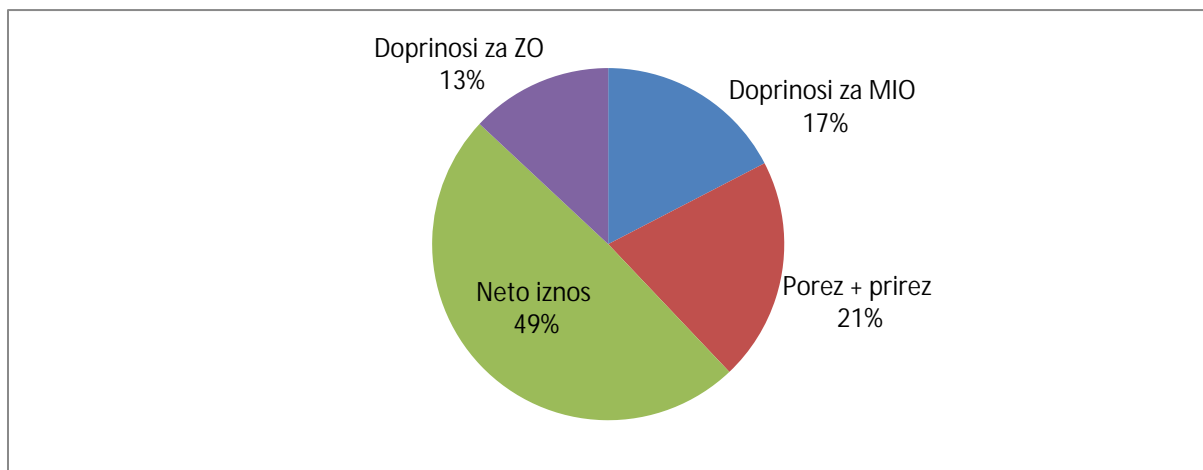
Tablica 1. Obračun ugovora o djelu (prije porezne reforme)

Red. br.		Iznos u kunama
1.	Bruto iznos primitka	10.000,00
2.	Mirovinski 1. stup (stopa 15%)	1.500,00
3.	Mirovinski 2. stup (stopa 5%)	500,00
4.	Dohodak - porezna osnovica (1-2-3)	8.000,00
5.	Porez na dohodak (stopa 25%)	2.000,00
6.	Priraz porezu na dohodak (stopa 18%)	360,00
7.	Ukupno porez i priraz (5+6)	2.360,00
8.	Neto iznos za isplatu (4-7)	5.640,00
9.	Osnovica za doprinose za zdravstveno osiguranje	10.000,00
10.	Doprinos za zdravstveno osiguranje (stopa 15%)	1.500,00
11.	Ukupni trošak isplatitelja	11.500,00
12.	Factor	2,04

Izvor: Izrada autorice

Kao što je prikazano u tablici 1. za navedeno razdoblje isplatitelj je obavezan obračunati i isplatiti obveze po osnovi doprinosa i poreza na dohodak:

- MIO I. stup 15 %
- MIO II. stup 5 %
- Porez na dohodak 25 %
- Pripadajući priraz (iz primjera 18 %)
- Doprinose za zdravstveno osiguranje 15 %

Grafikon 1. Struktura troškova obračuna ugovora o djelu (prije porezne reforme)

Izvor: Izrada autorice

U grafikonu 1. prikazana je struktura troškova isplatitelja po osnovi isplate naknada ostvarenih temeljem ugovora o djelu prije porezne reforme. Doprinosi za zdravstveno osiguranje iznose 13% ukupnog troška, doprinosi za mirovinsko osiguranje iznose 17% ukupnog troška, porez i prirez iznose 21% ukupnog troška i neto iznos za isplatu iznosi 49% ukupnog troška.

7.1.2 Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o autorskom djelu

Pretpostavka je da je na temelju ugovora o autorskom djelu autor ostvario autorsku naknadu u bruto iznosu od 10.000,00 kuna. Naknada se isplaćuje fizičkoj osobi koja ima prebivalište u Zagrebu i prirez plaća po stopi od 18 %.

Tablica 2. Obračun ugovora o autorskom djelu (prije porezne reforme)

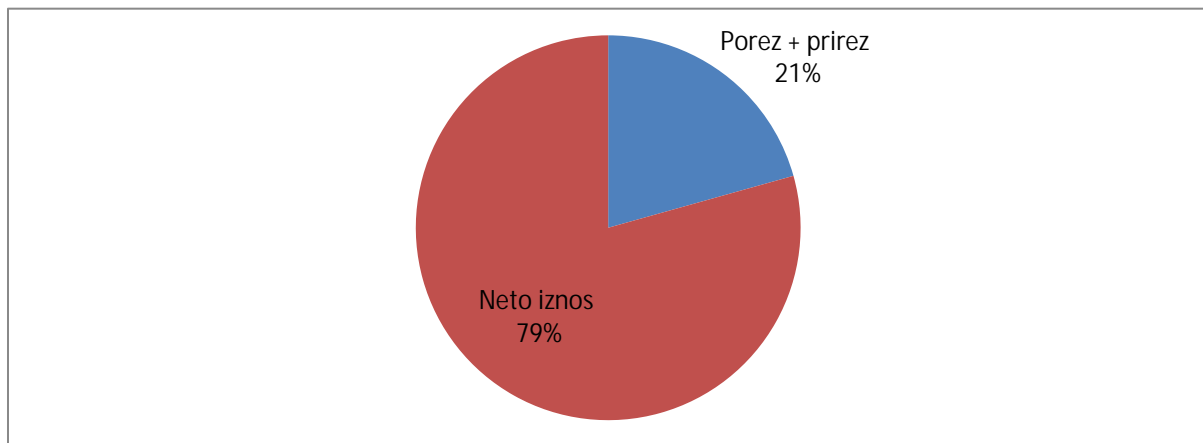
Red. br.		Iznos u kunama
1.	Bruto iznos autorskog honorara	10.000,00
2.	Paušalni izdatak 30%	3.000,00
3.	Dohodak - porezna osnovica (1-2)	7.000,00
5.	Porez na dohodak (stopa 25%)	1.750,00
6.	Prirez porezu na dohodak (stopa 18%)	315,00
7.	Ukupno porez i prirez (5+6)	2.065,00
8.	Neto iznos za isplatu (1-7)	7.935,00
11.	Ukupni trošak isplatitelja	10.000,00
12.	Factor	1,26

Izvor: Izrada autorice

Kao što je prikazano u tablici 2. za navedeno razdoblje isplatitelj je obavezan obračunati i isplatiti obveze po osnovi poreza na dohodak:

- Paušalno priznati izdatak 30 %
- Porez na dohodak 25 %
- Pripadajući prirez (iz primjera 18 %)

Napomena: Prema tada važećim propisima autorski honorari oslobođeni su plaćanja doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje.

Grafikon 2. Struktura troškova obračuna ugovora o autorskom djelu (prije porezne reforme)

Izvor: Izrada autorice

U grafikonu 2. prikazana je struktura troškova isplatitelja po osnovi isplate naknada ostvarenih temeljem ugovora o autorskom djelu prije porezne reforme, tj. porez i prirez iznosi 21% ukupnog troška, a neto iznos za isplatu iznosi 79% ukupnog troška.

7.1.3 Propisani obrasci i izvješća o drugom dohotku u navedenom razdoblju

Isplatitelj drugog dohotka sastavlja i Poreznoj upravi dostavlja izvješće o obračunanom i uplaćenom porezu na dohodak i prirezu te o doprinosima za obvezna osiguranja, i to:

- **mjesečno izvješće na Obrascu IDD** do 15. u mjesecu za protekli mjesec
- **godišnje izvješće na Obrascu ID-1** do 31. siječnja tekuće godine za prethodnu.

7.2 Razdoblje od 2014. god. do 2016. god

U navedenom razdoblju došlo je do promjene u obrascima za izvješćivanje o drugom dohotku, odnosno „na temelju Pravilnika o izmjenama i dopunama pravilnika o porezu na dohodak („Narodne novine“ 79/13) propisan je novi obrazac – Obrazac JOPPD koji se počinje primjenjivati od 01.01.2014. godine.“ (PU)

Obrazac JOPPD zamijenio je do tada važeće obrasce: Obrazac ID, Obrazac ID-1, Obrazac IDD, Obrazac IDD-1, Obrazac IP i R-Sm.

Porezni propisi nisu se mijenjali ali je u tom razdoblju rađena analiza poreznog sustava radi njegovog poboljšanja. Uzimajući u obzir fiskalne mogućnosti proračuna radna skupina izradila je paket porezne reforme koju čine promjene u 16 zakona. Neki propisu predloženi su

kao izmjene i dopune, a neki kao novi propisi. Zbog velikog obima promjena Zakon o porezu na dohodak donesen je kao novi zakon. Porezna reforma obuhvatila je 773 članka, a nove odredbe stupile su na snagu i počele se primjenjivati od 01. siječnja 2017. god.

7.3 Razdoblje od 2017. god. do 2020. god

Reforma poreznog sustava u navedenom razdoblju ima cilj „smanjenja ukupnog poreznog opterećenja, stabilan održiv i jednostavan porezni sustav, socijalno pravedniji porezni sustav, jednostavnija i jeftinija porezna administracija, veća pravna sigurnost za porezne obveznike.“ (Ministarstvo financija, 2021)

Navedena reforma provodila se u „pet krugova poreznog i administrativnog rasterećenja:

- prvi krug - s primjenom od 1. siječnja 2017.
- drugi krug - s primjenom od 1. siječnja 2018.
- treći krug - s primjenom od 1. siječnja 2019.
- četvrti krug - s primjenom od 1. siječnja 2020.
- peti krug - s primjenom od 1. siječnja 2021.“ (Ministarstvo financija, 2021)

Na sve primitke od drugog dohotka od 01. siječnja 2017. godine plaćaju se obvezni doprinosi, doprinos za MIO 10% i doprinos za obvezno ZO prema stopi od 7,5%. Isplatitelj drugog dohotka obveznik je plaćanja doprinosa za zdravstveno osiguranje koji se obračunava i plaća na bruto osnovicu, a primatelj drugog dohotka obveznik je doprinosa za mirovinsko osiguranje koji se obračunava i plaća iz bruto osnovice.

U nastavku rada bit će prikazano kako je navedena reforma utjecala na isplatu naknada temeljenih na drugom dohotku.

7.3.1 Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o djelu

U sklopu prvog kruga reforme donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima koji se primjenjuje od 01. siječnja 2017. godine i od tada se primjenjuje snižena stopa za obračun doprinosa na drugi dohodak. Stopa za mirovinsko osiguranje snižena je na 10 % (MIO I. stup 7,5 % i MIO II. stup 2,5 %), a stopa za zdravstveno osiguranje snižena je na 7,5 %. U isto vrijeme donijet je i novi Zakon o porezu na dohodak kojim je smanjeno porezno opterećenje te smanjena stopa iznosi 24 %.

Uzimajući u obzir novonastale izmjene, a koristeći prethodni primjer uz iste pretpostavke obračun je prikazan u tablici 3.

Tablica 3. Obračun ugovora o djelu (prvi krug porezne reforme)

Red. br.		Iznos u kunama
1.	Bruto iznos primitka	10.000,00
2.	Mirovinski 1. stup (stopa 7,5%)	750,00
3.	Mirovinski 2. stup (stopa 2,5%)	250,00
4.	Dohodak - porezna osnovica (1-2-3)	9.000,00
5.	Porez na dohodak (stopa 24%)	2.160,00
6.	Priraz porezu na dohodak (stopa 18%)	388,80
7.	Ukupno porez i priraz (5+6)	2.548,80
8.	Neto iznos za isplatu (4-7)	6.451,20
9.	Osnovica za doprinose za zdravstveno osiguranje	10.000,00
10.	Doprinos za zdravstveno osiguranje (stopa 7,5%)	750,00
11.	Ukupni trošak isplatitelja	10.750,00
12.	Factor	1,67

Izvor: Izrada autorice

Kao što je prikazano u tablici 3. rekapitulacija obračuna je:

- MIO I. stup 7,5 %
- MIO II. stup 2,5 %
- Porez na dohodak 24 %
- Pripadajući priraz (iz primjera 18 %)
- Doprinos za zdravstveno osiguranje 7,5 %

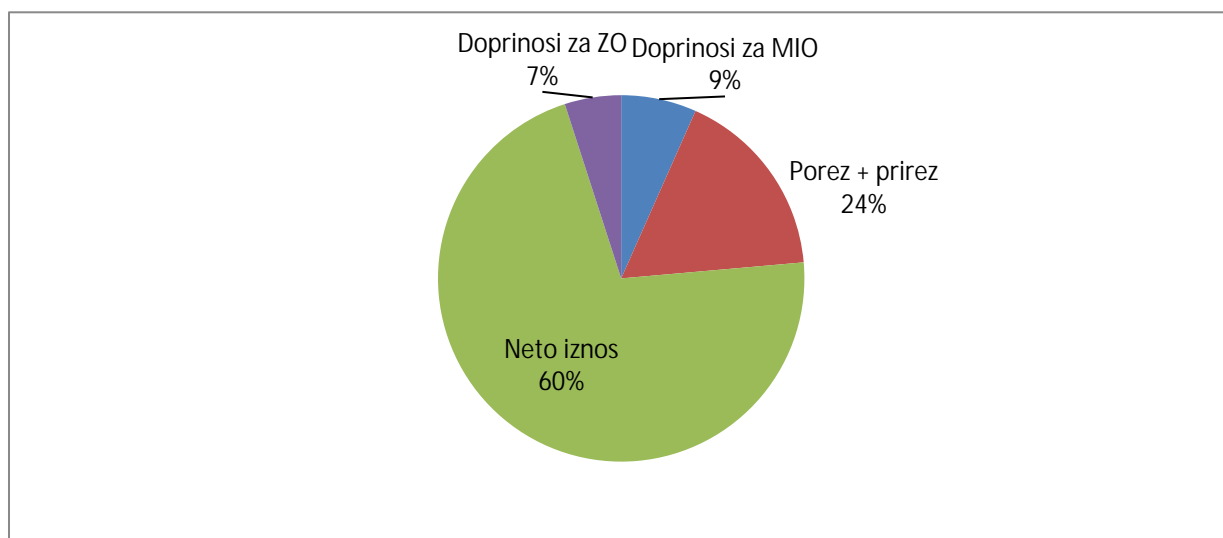
U nastavku rada prikazat će se utjecaj prvog kruga porezne reforme na obračun ugovora o djelu uzimajući u obzir prethodni primjer.

Tablica 4. Učinak prvog kruga porezne reforme na obračun ugovora o djelu

Red. br.		Obračun prije porezne reforme	Obračun nakon prvog kruga porezne reforme	Učinak porezne reforme
1.	Bruto iznos primitka	10.000,00	10.000,00	0,00
2.	Doprinos za MIO	2.000,00	1.000,00	-1.000,00
3.	Porez + prerez	2.360,00	2.548,80	188,80
4.	Neto iznos za isplatu	5.640,00	6.451,20	811,20
5.	Doprinos za zdravstveno osiguranje	1.500,00	750,00	-750,00
6.	Ukupni trošak isplatitelja	11.500,00	10.750,00	-750,00
7.	Factor	2,04	1,67	-0,37

Izvor: Izrada autorice

Kao što je prikazano u tablici 4. prvi krug porezne reforme rezultirao je smanjenjem doprinosa za MIO 1.000,00 kn, iznos poreza i prireza povećao se za 188,20 kn, neto iznos za isplatu povećao se za 811,20 kn, doprinos za ZO smanjen je za 750,00 kn i na kraju smanjen je trošak isplatitelja za 750,00 kn.

Grafikon 3. Struktura troškova obračuna ugovora o djelu (nakon prvog kruga porezne reforme)

Izvor: Izrada autorice

U grafikonu 3. prikazana je struktura troškova isplatitelja po osnovi isplate naknada ostvarenih temeljem ugovora o djelu nakon prvog kruga porezne reforme. Doprinosi za zdravstveno osiguranje iznose 7% ukupnog troška, doprinosi za mirovinsko osiguranje iznose 9% ukupnog troška, porez i prerez iznose 24% ukupnog troška i neto iznos za isplatu iznosi 60% ukupnog troška.

7.3.2 Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o autorskom djelu

Prvi krug porezne reforme donio je ukidanje iznimki od plaćanja doprinosa, tj. stupanjem na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima koji se primjenjuje od 01. siječnja 2017. godine naknade autorima podliježu plaćanju doprinosa. Autori zadržavaju pravo na 30 % izdatka prije utvrđivanja porezne osnovice za doprinose.

Uzimajući u obzir novonastale izmjene, a koristeći prethodni primjer uz iste pretpostavke obračun je:

Tablica 5. Obračun ugovora o autorskom djelu (prvi krug porezne reforme)

Red. br.		Iznos u kunama
1.	Bruto iznos autorskog honorara	10.000,00
2.	Paušalni izdatak 30%	3.000,00
3.	Osnovica za doprinose (1-2)	7.000,00
4.	Mirovinski 1. stup (stopa 7,5%)	525,00
5.	Mirovinski 2. stup (stopa 2,5%)	175,00
6.	Dohodak - porezna osnovica (3-4-5)	6.300,00
7.	Porez na dohodak (stopa 24%)	1.512,00
8.	Priraz poretu na dohodak (stopa 18%)	272,16
9.	Ukupno porez i priraz (7+8)	1.784,16
10.	Neto iznos za isplatu (1-7)	7.515,84
11.	Osnovica za doprinose za zdravstveno osiguranje	7.000,00
12.	Doprinos za zdravstveno osiguranje (stopa 7,5%)	525,00
13.	Ukupni trošak isplatitelja	10.525,00
14.	Factor	1,40

Izvor: Izrada autorice

Kao što je prikazano u tablici 5. rekapitulacija obračuna je:

- MIO I. stup 7,5 %
- MIO II. stup 2,5 %
- Paušalno priznati izdatak 30 %
- Porez na dohodak 24 %
- Pripadajući priraz (iz primjera 18 %)
- Doprinose za zdravstveno osiguranje 7,5 %

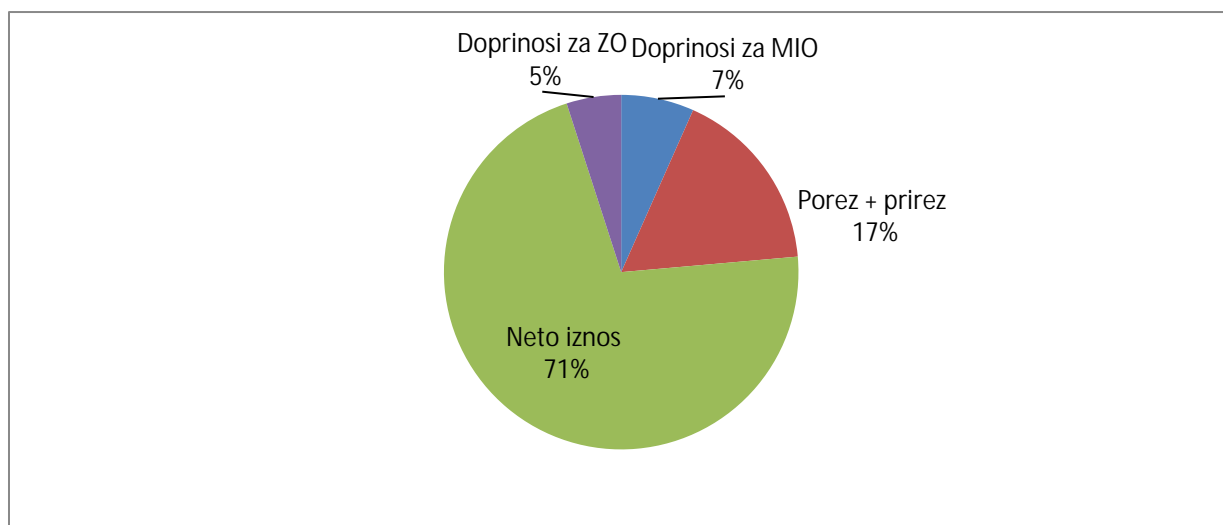
U nastavku rada prikazat će se utjecaj 1. kruga porezne reforme na obračun ugovora o autorskom djelu uzimajući u obzir prethodni primjer.

Tablica 6. Učinak prvog kruga porezne reforme na obračun ugovora o autorskom djelu

Red. br.		Obračun prije porezne reforme	Obračun nakon prvog kruga porezne reforme	Učinak porezne reforme
1.	Bruto iznos primitka	10.000,00	10.000,00	0,00
2.	Paušalni izdatak	3.000,00	3.000,00	0,00
3.	Doprinos za MIO	0,00	700,00	700,00
4.	Porez + prirez	2.065,00	1.784,16	-280,84
5.	Neto iznos za isplatu	7.935,00	7.515,84	-419,16
6.	Doprinos za ZO	0,00	525,00	525,00
7.	Ukupni trošak isplatitelja	10.000,00	10.525,00	525,00
8.	Factor	1,26	1,40	0,14

Izvor: Izrada autorice

Početak provedbe prvog kruga porezne reforme prilikom obračuna ugovora o autorskom djelu uvedeno je plaćanje doprinosa za MIO i ZO. Kao što je prikazano u tablici 6. doprinos za MIO je 700,00 kn, neto iznos za isplatu smanjen je za 419,16 kn, iznos poreza i prireza smanjio se za 280,84 kn, doprinos za ZO je 525,00 kn i na kraju povećan je trošak isplatitelja za 525,00 kn.

Grafikon 4. Struktura troškova obračuna ugovora o autorskom djelu (nakon prvog kruga porezne reforme)

Izvor: Izrada autorice

U grafikonu 4. prikazana je struktura troškova isplatitelja po osnovi isplate naknada ostvarenih temeljem ugovora o autorskom djelu nakon prvog kruga porezne reforme. Doprinosi za zdravstveno osiguranje iznose 5% ukupnog troška, doprinosi za mirovinsko osiguranje iznose 7% ukupnog troška, porez i prirez iznose 17% ukupnog troška i neto iznos za isplatu iznosi 71% ukupnog troška.

7.4 Razdoblje od 2021 god. do danas

U petom krugu porezne reforme izmijenjen je Zakon o porezu na dohodak što je doprinijelo poreznom rasterećenju kod oporezivanja dohotka. Stopa poreza na dohodak s 24 % smanjena je na 20 %.

7.4.1 Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o djelu

Sukladno nastalim izmjenama, a primjenjujući pretpostavke iz prethodnih primjera obračun je prikazan u nastavku:

Tablica 7. Obračun ugovora o djelu (peti krug porezne reforme)

Red. br.		Iznos u kunama
1.	Bruto iznos primitka	10.000,00
2.	Mirovinski 1. stup (stopa 7,5%)	750,00
3.	Mirovinski 2. stup (stopa 2,5%)	250,00
4.	Dohodak - porezna osnovica (1-2-3)	9.000,00
5.	Porez na dohodak (stopa 20%)	1.800,00
6.	Priraz porezu na dohodak (stopa 18%)	324,00
7.	Ukupno porez i priraz (5+6)	2.124,00
8.	Neto iznos za isplatu (4-7)	6.876,00
9.	Osnovica za doprinose za zdravstveno osiguranje	10.000,00
10.	Doprinos za zdravstveno osiguranje (stopa 7,5%)	750,00
11.	Ukupni trošak isplatitelja	10.750,00
12.	Factor	1,56

Izvor: Izrada autorice

Kao što je prikazano u tablici 7. rekapitulacija obračuna je:

- MIO I. stup 7,5 %
- MIO II. stup 2,5 %
- Porez na dohodak 20 %
- Pripadajući priraz (iz primjera 18 %)
- Doprinose za zdravstveno osiguranje 7,5 %

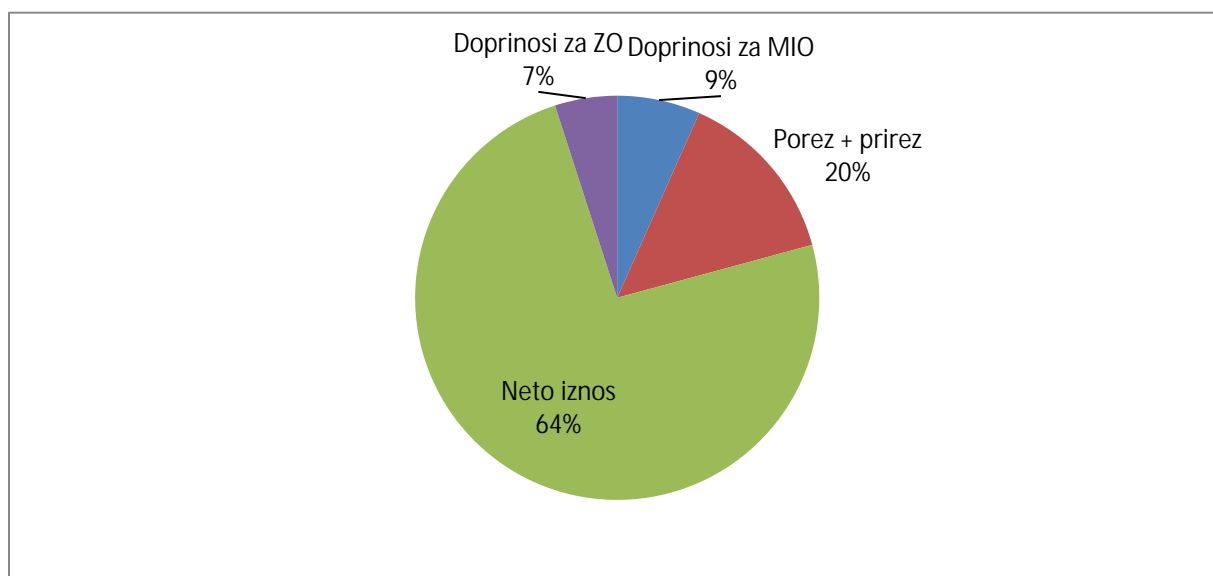
U nastavku rada prikazat će se utjecaj petog kruga porezne reforme na obračun ugovora o djelu uzimajući u obzir prethodni primjer:

Tablica 8. Učinak petog kruga porezne reforme na obračun ugovora o djelu

Red. br.		Obračun nakon prvog kruga porezne reforme	Obračun nakon petog kruga porezne reforme	Učinak porezne reforme
1.	Bruto iznos primitka	10.000,00	10.000,00	0,00
2.	Doprinosi za MIO	1.000,00	1.000,00	0,00
3.	Porez + prirez	2.548,80	2.124,00	-424,80
4.	Neto iznos za isplatu	6.451,20	6.876,00	424,80
5.	Doprinosi za ZO	750,00	750,00	0,00
6.	Ukupni trošak isplatitelja	10.750,00	10.750,00	0,00
7.	Factor	1,67	1,56	-0,10

Izvor: Izrada autorice

Kao što je prikazano u tablici 8. smanjio se trošak poreza i prireza za 424,80 kn i za taj iznos povećao se neto iznos za isplatu.

Grafikon 5. Struktura troškova obračuna ugovora o djelu (nakon petog kruga porezne reforme)

Izvor: Izrada autorice

U grafikonu 5. prikazana je struktura troškova isplatitelja po osnovi isplate naknada ostvarenih temeljem ugovora o djelu nakon petog kruga porezne reforme. Doprinosi za zdravstveno osiguranje iznose 7% ukupnog troška, doprinosi za mirovinsko osiguranje iznose 9% ukupnog troška, porez i prirez iznose 20% ukupnog troška i neto iznos za isplatu iznosi 64% ukupnog troška.

7.4.2 Obračun drugog dohotka koji se isplaćuje po osnovi ugovora o autorskom djelu

U petom krugu porezne reforme izmjena koja je vezana za drugi dohodak je stopa poreza na dohodak. U nastavku je prikazan obračun koji je vezan za pretpostavke iz prijašnjih primjera.

Tablica 9. Obračun ugovora o autorskom djelu (peti krug porezne reforme)

Red. br.		Iznos u kunama
1.	Bruto iznos autorskog honorara	10.000,00
2.	Paušalni izdatak 30%	3.000,00
3.	Osnovica za doprinose (1-2)	7.000,00
4.	Mirovinski 1. stup (stopa 7,5%)	525,00
5.	Mirovinski 2. stup (stopa 2,5%)	175,00
6.	Dohodak - porezna osnovica (3-4-5)	6.300,00
7.	Porez na dohodak (stopa 20%)	1.260,00
8.	Priraz porezu na dohodak (stopa 18%)	226,80
9.	Ukupno porez i priraz (7+8)	1.486,80
10.	Neto iznos za isplatu (1-7)	7.813,20
11.	Osnovica za doprinose za zdravstveno osiguranje	7.000,00
12.	Doprinos za zdravstveno osiguranje (stopa 7,5%)	525,00
13.	Ukupni trošak isplatitelja	10.525,00
14.	Factor	1,35

Izvor: Izrada autorice

Kao što je prikazano u tablici 9. rekapitulacija obračuna je:

- MIO I. stup 7,5 %
- MIO II. stup 2,5 %
- Paušalno priznati izdatak 30 %
- Porez na dohodak 20 %
- Pripadajući priraz (iz primjera 18 %)
- Doprinose za zdravstveno osiguranje 7,5 %

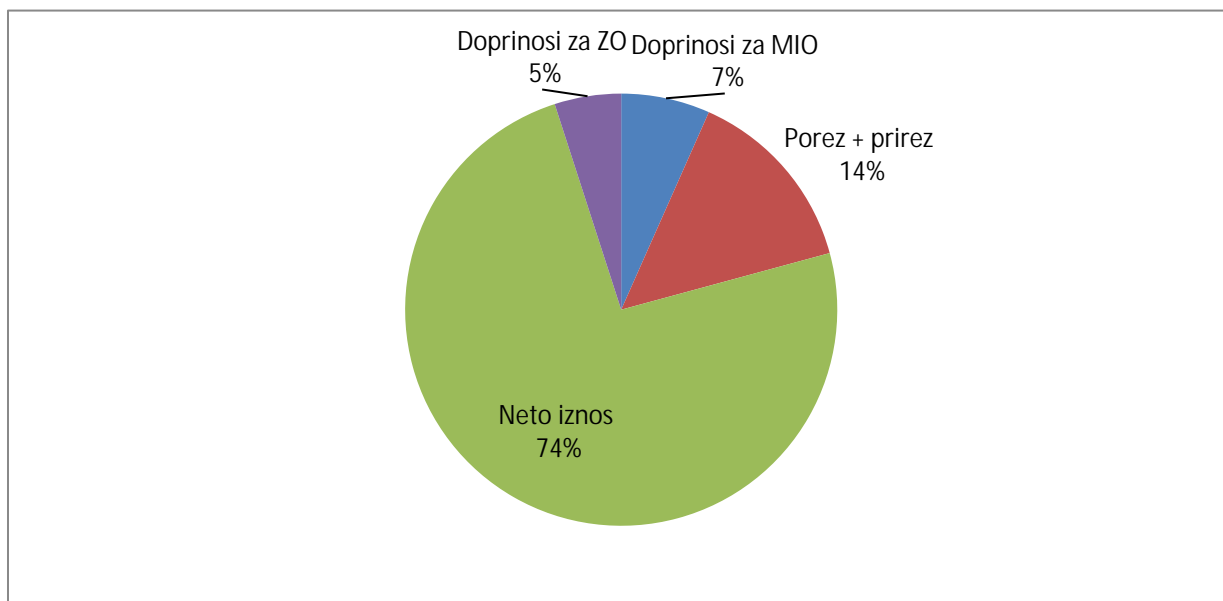
U nastavku rada prikazat će se utjecaj petog kruga porezne reforme na obračun ugovora o autorskom djelu uzimajući u obzir prethodni primjer:

Tablica 10. Učinak petog kruga porezne reforme na obračun ugovore o autorskom djelu

Red. br.		Obračun nakon prvog kruga porezne reforme	Obračun nakon petog kruga porezne reforme	Učinak porezne reforme
1.	Bruto iznos primitka	10.000,00	10.000,00	0,00
2.	Paušalni izdatak	3.000,00	3.000,00	0,00
3.	Doprinosi za MIO	700,00	700,00	0,00
4.	Porez + prirez	1.784,16	1.486,80	-297,36
5.	Neto iznos za isplatu	7.515,84	7.813,20	297,36
6.	Doprinosi za ZO	525,00	525,00	0,00
7.	Ukupni trošak isplatitelja	10.525,00	10.525,00	0,00
8.	Factor	1,40	1,35	-0,05

Izvor: Izrada autorice

Kao što je vidljivo u tablici 10. smanjio se trošak poreza i pririza za 297,36 kn i za taj iznos povećao se neto iznos za isplatu.

Grafikon 6. Struktura troškova obračuna ugovora o autorskom djelu (nakon petog kruga porezne reforme)

Izvor: Izrada autorice

U grafikonu 6. prikazana je struktura troškova isplatitelja po osnovi isplate naknada ostvarenih temeljem ugovora o autorskom djelu nakon petog kruga porezne reforme. Doprinosi za zdravstveno osiguranje iznose 5% ukupnog troška, doprinosi za mirovinsko osiguranje iznose 7% ukupnog troška, porez i prirez iznose 14% ukupnog troška i neto iznos za isplatu iznosi 74% ukupnog troška.

8. ZAKLJUČAK

Najznačajniji instrumenti prikupljanja sredstava za financiranje potrebe države su porezi, tj. porezi su jedan od najvažnijih i najizdašnijih prihoda države. Zbog svega navedenog porezni sustav Republike Hrvatske se kontinuirano doraduje i usavršava, odnosno stalno je izložen određenim reformama. Najčešći razlozi za pokretanje poreznih reformi su nedostaci postojećeg poreznog sustava. Reformama se nastoji poboljšati ekonomska uspješnost, uspostava porezne jednakosti i ravnomjernosti, izgradnja jednostavnijeg sustava oporezivanja, ali reforma je uvijek usmjerena na prikupljanju što većih prihoda.

Republika Hrvatska 01. srpnja 2013. godine postala je članica Europske unije. Jedan od uvjeta za pristupanje Europskoj uniji bio je da se uskladi porezni sustav s odredbama zakonodavstva EU.

Porez na drugi dohodak je porezni oblik koji obuhvaća dohodak fizičkih osoba za povremeni rad, a utvrđuje se i plaća prema načelima Zakona o porezu na dohodak. U posljednjih nekoliko godina popularnost primitaka od drugog dohotka raste i oporezivanje istoga predstavlja kompleksnu problematiku. Navedene primitke najčešće prepoznajemo kao naknade ostvarene na temelju ugovora o djelu i ugovora o autorskom djelu.

Ugovor o djelu je ugovor obveznog, građanskog prava, koji se sklapa temeljem odredbi Zakona o obveznim odnosima, a ugovor o autorskom djelu sklapa se temeljem odredbi Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, ako neka pitanja nisu uređena tim Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima.

U radu je analiziran utjecaj porezne reforme na drugi dohodak u zadnjih 10 godina, odnosno primitke po osnovi ugovora o djelu i ugovora o autorskom djelu.

U razdoblju od 2012. godine do 2014. godine rađene su brojne analize koje su davale rezultate visokog poreznog opterećenja u odnosu na zemlje iz okruženja. U navedenom razdoblju stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje mijenjala se više puta. Početkom 2012. godine iznosila je 15%, a u svibnju 2012. godine smanjena je na 13%. U travnju 2014. godine poništena je navedena promjena i stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje iznosila je 15%.

U navedenom razdoblju obveze za doprinose, porez i prirez nastale temeljem obračuna naknade ugovora o djelu iznose MIO I. stup 15 %, MIO II. stup 5 %, Porez na dohodak 25 %, Pripadajući prirez i Doprimos za zdravstveno osiguranje 15 %.

U istom razdoblju obveze za porez i prirez nastale temeljem obračuna naknade ugovora o autorskom djelu iznose 25% porez na dohodak i pripadajući prirez. Obveza je i priznati paušalni izdatak 30 %, a autorski honorari oslobođeni su plaćanja doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje.

U razdoblju od 2014. godine do 2016. godine došlo je do značajnih promjena u obrascima za izvješćivanje o drugom dohotku. Obrazac JOPPD zamijenio je do tada važeće obrasce: Obrazac ID, Obrazac ID-1, Obrazac IDD, Obrazac IDD-1, Obrazac IP i R-Sm. Porezni propisi nisu se mijenjali ali je rađena analiza poreznog sustava radi njegovog poboljšanja.

U razdoblje od 2017. godine do 2020. godine počela se primjenjivati reforma poreznog sustava u pet krugova. Na sve primitke od drugog dohotka od 01. siječnja 2017. godine plaćaju se obvezni doprinosi, doprinos za MIO 10% i doprinos za obvezno ZO prema stopi od 7,5%. Stopa za mirovinsko osiguranje snižena je na 10 % (MIO I. stup 7,5 % i MIO II. stup 2,5 %), stopa za zdravstveno osiguranje snižena je na 7,5 %, a porezna stopa snižena je na 24%.

U 2021. godine izmijenjen je Zakon o porezu na dohodak što je doprinijelo poreznom rasterećenju kod oporezivanje dohotka. Stopa poreza na dohodak s 24 % smanjena je na 20 %.

Nakon provedene analize utjecaja porezne reforme zaključujemo da struktura ukupnog troška obračuna ugovora o djelu iznosi 5% manje na doprinose za zdravstveno osiguranje, 8% manje na doprinose za mirovinsko osiguranje, 1% manje za porez i prirez, a ukupni neto primitak povećan je za 15%. Obzirom da su smanjeni obvezni doprinosi pozitivan učinak od novonastalih promjena ima naručitelj i izvršitelj djela.

Isto tako, zaključujemo da struktura ukupnog troška obračuna ugovora o autorskom djelu iznosi 5% više za doprinos za zdravstveno osiguranje i 7% više za doprinos za mirovinsko osiguranje obzirom da je uvedena obveza plaćanje doprinosa, smanjena je obveza za plaćanje poreza i prireza u iznosu od 7% i smanjen je neto iznos za isplatu 5%. Novonastale promjene imaju negativan učinak na naručitelja djela obzirom da je povećan trošak isplatitelja za plaćanje zdravstvenog doprinosa. Negativan učinak ima i na izvršitelja djela obzirom da je smanjen neto iznos za isplatu zbog obveze plaćanja mirovinskog osiguranja.

9. IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Ankica Brtan

Matični broj studenta: 0234056705

Naslov rada: Utjecaj porezne reforme na drugi dohodak u Republici Hrvatskoj zadnjih 10 godina

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

10. POPIS LITERAURE

10.1 Knjige i članci

A. Smith (1952) Bogatstvo naroda. Zagreb: Kultura

B. Jelčić (2011) Porezi – Opći dio. Zagreb: Visoka poslovna škola Libertas

D. Roller (2009) Fiskalni sustavi i oporezivanje poduzeća. Zagreb: RRIF plus

Porezna uprava, Oporezivanje drugog dohotka, brošura 20. srpnja 2015., str. 3

RRiF svibanj 2019., Isplata primitaka na temelju ugovora o djelu

Šimurina N., Šimović H., Mihelja Žaja M., Primorac M. (2012): Javne financije u Hrvatskoj, 104-105.

10.2 Zakoni i pravilnici

Ustav Republike Hrvatske, čl. 51.

Zakon o porezu na dohodak, (pročišćen tekst „Narodne novine“, br. 115/16,106/18, 121/19 i 32/20), dostupno na: <http://www.propisi.hr/print.php?id=14472> (pristupano 17.02.2022)

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, (Narodne novine br. 111/21), dostupno na : <https://www.zakon.hr/z/106/Zakon-o-autorskom-pravu-i-srodnim-pravima> (pristupano 21.02.2022)

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima, (Narodne novine br. 115/16), dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_12_115_2528.html (pristupano 08.06.2022)

Zakon o porezu na dohodak, (Narodne novine br. 115/16), dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_12_115_2525.html (pristupano 08.06.2022)

10.3 Internetski izvori

Financijski klub, Povijest porezana dohodak u RH, dostupno na: <http://finance.hr/povijest-poreza-na-dohodak-u-rh/> (pristupano 17.02.2022)

Hrvatska obrtnička komora, dostupno na:

http://infos.hok.hr/faq/c_porezi_i_carine/c1_porez_na_dohodak/koji_primici_prihodi_se_sve_smatraju_dohotkom (pristupano 17.02.2022)

Institut za javne financije, Porez na dohodak, dostupno na: http://www.ijf.hr/porezni_vodic/3-04/3dohodak.pdf (pristupano 17.02.2022)

Institut za javne financije, Porezna reforma, dostupno na:
<https://www.ijf.hr/upload/files/file/PV/2016/12/zrinusic-kudeljan.pdf> (pristupano 14.06.2022)

Kesner-Škreb, Kuliš: Porezni vodič za građane, Javne financije ,Zagreb 2010, dostupno na :
http://www.ijf.hr/porezni_vodic/2010.pdf (pristupano 17.02.2022)

Ministarstvo financija, Izazovi porezne politike u Republici Hrvatskoj, dostupno na:
https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/hr/Documents/about-deloitte/hr_Izazovi-porezne-politike-u-RH-min.Maric.pdf (pristupano 05.03.2022)

Porezna uprava, Porezni sustav republike Hrvatske, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/Stranice/naslovna_tablica_psrh.aspx (pristupano 02.02.2022)

Porezna uprava, Obrazac JOPPD - izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja, dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/obrazac_joppd/Stranice/default.aspx (pristupano 27.02.2022)

Porezna uprava, Vanjski poslovi EU, dostupno na: http://www.porezna-uprava.hr/EU_Vanjski_poslovi/Stranice/%C5%A0to-zna%C4%8Di-ulazak-u-EU.aspx#2
(pristupano 27.02.2022)

RIFIN, Porezna politika EU kao šansa i ograničenje reforme poreznog sustava Hrvatske, dostupno na: [http://www.rifin.com/gosti-stranica/1181-porezna-politika-eu-ka-ka-ansa-i-ogranjenje-reforme-poreznog-sustava-hrvatske](http://www.rifin.com/gosti-stranica/1181-porezna-politika-eu-kao-ka-ansa-i-ogranjenje-reforme-poreznog-sustava-hrvatske) (pristupano 27.02.2022)

RRiF, Stručne informacije 24. siječnja 2019., Dohotci od kapitala i imovine, dostupno na:
[file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/clanak%20\(9\).pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/clanak%20(9).pdf) (pristupano 17.02.2022)

RRiF, Stručne informacije 24. siječnja 2018., Oporezivanja drugih dohodaka, dostupno na :
[file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/clanak%20\(14\).pdf](file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/clanak%20(14).pdf) (pristupano 18.06.2022)

Sveučilište u Splitu, Oporezivanje drugog dohotka, Završni rad 2018., dostupno na:
<https://1library.co/document/zxl39jdz-oporezivanje-drugog-dohotka-završni-rad.html>
(pristupano 18.06.2022)

10.4 Ostalo

D. Lešić (2021) Nastavni materijali iz kolegija Upravljanje porezima, Zaprešić: BAK

11. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFOVA

Slika 1. Porezni sustav Republike Hrvatske	8
Slika 2. Primjer ugovora o djelu	17
Slika 3. Primjer ugovora o autorskom djelu	20
Tablica 1. Obračun ugovora o djelu (prije porezne reforme)	29
Tablica 2. Obračun ugovora o autorskom djelu (prije porezne reforme)	30
Tablica 3. Obračun ugovora o djelu (prvi krug porezne reforme)	33
Tablica 4. Učinak prvog kruga porezne reforme na obračun ugovora o djelu	34
Tablica 5. Obračun ugovora o autorskom djelu (prvi krug porezne reforme)	35
Tablica 6. Učinak prvog kruga porezne reforme na obračun ugovora o autorskom djelu.....	36
Tablica 7. Obračun ugovora o djelu (peti krug porezne reforme)	37
Tablica 8. Učinak petog kruga porezne reforme na obračun ugovora o djelu	38
Tablica 9. Obračun ugovora o autorskom djelu (peti krug porezne reforme)	39
Tablica 10. Učinak petog kruga porezne reforme na obračun ugovore o autorskom djelu ...	40
Grafikon 1. Struktura troškova obračuna ugovora o djelu (prije porezne reforme)	29
Grafikon 2. Struktura troškova obračuna ugovora o autorskom djelu (prije porezne reforme)	31
Grafikon 3. Struktura troškova obračuna ugovora o djelu (nakon prvog krug porezne reforme)	34
Grafikon 4. Struktura troškova obračuna ugovora o autorskom djelu (nakon prvog kruga porezne reforme).....	36
Grafikon 5. Struktura troškova obračuna ugovora o djelu (nakon petog kruga porezne reformе).....	38
Grafikon 6. Struktura troškova obračuna ugovora o autorskom djelu (nakon petog kruga porezne reforme).....	40

ŽIVOTOPIS

**Ankica
Brtan**

Datum rođenja: 23/02/1977

Državljanstvo: Hrvatsko

Spol: Žensko

KONTAKT

Lozančićeva 1a, 10291
Brdovec, D. Boranića 22,
10290 Zaprešić
10290 Zaprešić, Hrvatska

abrtan22@gmail.com

(+385) 915414630

RADNO ISKUSTVO

10/12/2020– TRENUTAČNO– Zagreb

Viši stručni referent

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike

- Izvršavanje državnog proračuna prikupljanjem, kontroliranjem i obrađivanjem zahtjeva za plaćanje;
- Obrađivanje podataka vezane za isplatu naknada korisnicima;
- Usklađivanje stanja u pomoćnim knjigama s riznicom po aktivnostima;
- Vođenje evidencije primljenih i izdanih instrumenata osiguranja plaćanja;

22/07/2020– 09/12/2020– Zagreb, Hrvatska

Stručna referentica

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike

Obračun i isplata drugog dohotka
e-Porezna
Unos u sustav Državne riznice

31/07/2016– 21/07/2020– Zagreb, Hrvatska

Stručna referentica

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Obračun i isplata drugog dohotka
e-Porezna
Unos u sustav Državne riznice

30/06/2010– 30/07/2016– Zagreb, Hrvatska

Voditelj računovodstva

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
Financijsko-računovodstveni poslovi

10/10/2005– 29/06/2010– Zagreb, Hrvatska

Financijsko - knjigovodstveni referent

Agencija za strukovno obrazovanje
Računovodstveni poslovi

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

30/09/2017 – 14/09/2020 – Vladimira Novaka 23, Zaprešić,
Hrvatska

Stručni prvostupnik / stručna prvostupnica ekonomije, bacc. oec

Veleučilište s pravom javnosti BALTAZAR ZAPREŠIĆ

31/08/1991 – 06/06/1995– Medulićeva 3, Zagreb, Hrvatska

● **Ekonomski tehničar**
I. Ekonomska škola Zagreb

JEZIČNE VJEŠTINE

MATERINSKI JEZIK/JEZICI: Hrvatski

KONFERENCIJE I SEMINARI

31/12/2005– 31/07/2020

● **Seminari i edukacije**

Pohađanje seminara i edukacija iz područja računovodstva i financija

VOZAČKA DOZVOLA

● **Vozačka dozvola:** B